Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Historický ústav

Dějiny kostela sv. Kateřiny v Českém Meziříčí v 18. - 20. století

Bakalářská práce

Autor: Jakub Černý
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Historie se zaměřením na vzdělávání
Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: doc. MgA. Boguslaw Czechowicz, Dr.

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	**Jakub Černý**
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Historie se zaměřením na vzdělávání Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání
Název závěrečné práce:	**Dějiny kostela sv. Kateřiny v Českém Meziříčí v 18. - 20.století**
Název závěrečné práce AJ:	The Church of Saint Catherine in České Meziříčí: A History, 18th–20th century

Cíl, metody, literatura, předpoklady:
Bakalářská práce se bude zabývat dějinami farního kostela v Českém Meziříčí, postihne období jeho stavby, postupné dotváření dnešní podoby kostela a stranou neponechá ani osobnosti, které byly spjaty s dějinami kostela. Metody zpracování: archivní výzkum, rozbor literatury Literatura a archivní fondy: SOkA Rychnov n/K., fond Farní úřad České Meziříčí 1617-1945

Garantující pracoviště:	Historický ústav, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	doc. MgA. Boguslaw Czechowicz, Dr.
Konzultant:	
Oponent:	PhDr. Čestmír Brandejs, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 30. 11. 2010

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že tuto bakalářskou práci jsem vypracoval zcela samostatně, a to pod vedením doc. MgA. Boguslawa Czechowicze, Dr. a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové 4. 7. 2013

.....

Poděkování

Tímto bych chtěl velmi poděkovat svému vedoucímu práce panu doc. MgA. Boguslawu Czechowiczovi, Dr. za cenné rady, jeho trpělivost a ochotu při vedení mé bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval faráři v Českém Meziříčí panu ThLic. Jaroslawu Furtanovi, za jeho ochotu a spolupráci při pořizování fotodokumentace v kostele sv. Kateřiny. V neposlední řadě bych rád poděkoval mé rodině a mé přítelkyni za to, že mi poskytli potřebné zázemí a klid pro zdárné dokončení této bakalářské práce.

Anotace

ČERNÝ, Jakub. *Dějiny kostela sv. Kateřiny v Českém Meziříčí v 18.-20. století.* [Bakalářská práce]. Hradec Králové Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2013.

Obsahová složka této bakalářské práce je shodná s jejím názvem. Samotná práce poté ve dvou hlavních částech popisuje nejprve dějiny samotné obce, s cílem uvést hlavní dějinné okolnosti, které vedly a poté i ovlivňovaly stavbu a dějiny této církevní stavby. Ve druhé hlavní části se poté zabývá dějinami samotného kostela a osobnostmi spjatými s tímto kostelem. Při vypracovávání práce byla použita v menší míře syntéza a komparace dostupné literatury. Především je pak práce vypracována na základě archivního výzkumu ve Státním okresním archivu v Rychnově nad Kněžnou.

Klíčová slova: kostel sv. Kateřiny, České Meziříčí, Rudolf Colloredo z Wallsee, dějiny, František Kermer

Annotation

ČERNÝ, Jakub. *The Church of Saint Catherine in České Meziříčí: A History, 18th–20th century.* [Bachelor Degree Thesis]. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2013

This bachelor thesis researches a history of the Church of Saint Catherine in České Meziříčí, Czech Republic. The first section of the thesis describes a history of the village focusing on historical circumstances leading up to the construction of the church. The second section investigates a history of the church itself and introduces people related to the church. The main source of the thesis was archives' research of National Archive in district Rychnov nad Kněžnou. The investigation also used a synthesis and comparison of literature.

Key words: The church of Saint Catherine, České Meziříčí, Rudolf Colloredo from Wallsee, history, František Kermer

Obsah

Úvod 7
1. Územní vymezení a správní vývoj římskokatolické farnosti České Meziříčí 10
2. Stručné dějiny obce České Meziříčí 12
2.1. První zmínky o obci, majetkové poměry a příslušnost obce k opočenskému panství 12
2.2. Dějiny obce 14
3. Dějiny kostela sv. Kateřiny Alexandrijské 28
3.1. Dějinné okolnosti stavby, motivace stavby 28
3.2. Stavba, vysvěcení a popis kostela 31
3.3. Opravy a výzdoba kostela, významné události do r. 1923 35
3.4. Zvony 40
4. Významné osobnosti spojené s kostelem sv. Kateřiny 44
4.1. Stavitel – František Kermer 44
4.2. Donátor Rudolf Josef Colloredo z Wallsee 46
5. Hřbitovy v Českém Meziříčí 49
5.1. Starý hřbitov vedle kostela 49
5.2. Nový hřbitov 50
5.3. Evangelický hřbitov 50
Závěr 52
Literatura a prameny 53
Seznam příloh 57
Přílohy 58

Úvod

Má bakalářská práce se zabývá dějinami kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Českém Meziříčí, v kontextu regionálních dějin. Všímá si nejen samotné stavby velkého barokního kostela, ale i okolností, při kterých byla stavba zahájena a realizována. Motivací pro zpracování tohoto tématu jsem měl hned několik. České Meziříčí je moje rodná obec, ve které jsem strávil spoustu příjemných chvil a moje rodina má v této obci více než dvousetleté kořeny. Zároveň mne vždy zajímaly dějiny sakrálních staveb, jako historických monumentů, které provázely lidstvo po značnou část jeho sociálního a kulturního vývoje. V neposlední řadě jsem chtěl vytvořit práci, která by popisovala historii této dominanty obce České Meziříčí, o které dosud žádná práce nevznikla.

Časové vymezení práce je ohraničeno počátkem stavby v roce 1748 na straně jedné a pořízením nových zvonů po první světové válce, na straně druhé. Počátek stavby kostela jsem jako časovou hranici zvolil z toho důvodu, že starý kostel byl zcela zbourán a jedná se tedy o zcela novou stavbu, kterou má práce popisuje. Událost, která by určovala druhý mezník, bylo poměrně složité určit z důvodů, že zásadní opravy či přestavby neproběhly. Pověšení nových zvonů mi tedy jako druhá hranice přijde vhodná především kvůli tomu, že zvony byly vždy velmi důležitou součástí kostela, která značně ovlivňovala duchovní život v obci. Jejich navrácení na zvonici věže po první světové válce bylo tedy velkým mezníkem v dějinách této stavby.

Práci je rozdělena do dvou velkých oddílů, v prvním oddíle se snažím popsat důležité mezníky historie celé obce, které ovlivňovaly nejen život obyvatel v celé obci, ale také mohly mít vliv na stavbu kostela sv. Kateřiny. Ve druhé části práce se snažím postihnout historii samotného kostela, hřbitovů v obci a významných osobností s barokní stavbou neoddělitelně spjatých.

Při tvorbě práce jsem čerpal z dostupné literatury, které však není příliš mnoho. Velmi cenné je dílo Josefa Dušky, který v časopise *Ratibor* sepsal paměti

farnosti České Meziříčí do roku 1887. Lepší studijní materiály proto byly archivní fondy a knihy ve státním okresním archivu v Rychnově nad Kněžnou. Nejdůležitějším pramenem byla asi farní kronika, která sice měla mezery způsobené nezájmem farářů kroniku doplňovat, ale od roku 1847, kdy se jí ujal farář František Pecháček, byla kronika vedena poměrně kvalitně a záznamy v ní byly pro mou práci velmi cenné. Kronika je převážně psaná německy, později se objevují i česky psané záznamy. Jelikož jsou záznamy v kronice psány římskokatolickými duchovními, je nutné nahlížet na záznamy týkající se jednání s evangelíky velmi citlivě. Důležitý pramen je i latinský přepis pamětní knihy Jana Ignáce Sýkory z let 1746-1770, který byl přímým svědkem stavby nového svatostánku. Dalším pramenem je pak kronika obce České Meziříčí, kterou sepsal Karel Dvořák. V této kronice jsou velmi cenné informace z počátku 20. století. V neposlední řadě jsem mohl čerpat z osobní návštěvy a fotografování kostela sv. Kateřiny.

Veškeré fotografie, které jsou v práci použity, jsou pořízeny soukromým fotoaparátem, na základě povolení o badatelské činnosti vydaném královéhradeckou biskupskou konsistoří, které je rovněž součástí bakalářské práce.

1. Územní vymezení a správní vývoj římskokatolické farnosti České Meziříčí

První zmínka o římskokatolické farnosti v Českém Meziříčí je z r. 1352 v knihách Arnošta z Pardubic[1], kde se uvádí, že chrám sv. Kateřiny patří jako filiální do třebechovické farnosti. V dobách husitských bouří a Jagellonské době nejsou dochované žádné zmínky o faráři, až do r. 1553, kdy se zmiňuje úmrtí faráře Martina, který byl pochován v původním dřevěném kostele a jehož náhrobní deska byla nalezena při přestavbě kostela. Na základě toho se můžeme domnívat, že farnost byla samostatná až do r. 1624, kdy z ní byl násilně vypuzen utrakvistický farář Jan Zádolský a nový farář za něho nebyl dosazen.

Do 18. století byla tedy farnost České Meziříčí vedena jako podřízená třebechovické farnosti, z té se však 24. prosince 1713[2] vyčlenila a stala se opět samostatnou farností. Do farního okresu bylo zahrnuto pět obcí: Skršice, Rohenice, Slavětín, Králova Lhota a České Meziříčí. Dále pak dva panské dvory: Tošov a Vranov, a myslivna v panském lese Mochově. Po vzniku farnosti k ní krátce patřila i vesnice Jílovice, ta však byla z praktických důvodů, kvůli filiálnímu kostelu svatého Jakuba ve Vysokém Újezdě[3], který byl pro obyvatele Jílovic mnohem blíže než kostel v Meziříčí, brzy zpět přidělena do třebechovické farnosti.

Farnost České Meziříčí spadala do královéhradecké diecéze a do dobrušského vikariátu a jak již jsem uváděl, do r. 1713 byla součástí třebechovické farnosti. Změny v této hierarchii nastaly až r. 1842, kdy byla provedena reorganizace vikariátní struktury královéhradeckým biskupem Karlem

---

[1] Srov. Vladimír SVATOŇ, Irena VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle dějin a současnosti,* České Meziříčí 2002 s. 3

[2] Srov. Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou (dále jen SOkA Rychnov n. Kněžnou), *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770 (Liber memorabilium Parochiae Mesricensis erectus a Joanni Ignatius Sikora curato Mesricensi),* s. 13

[3] Srov. Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech T-Ž.* Praha 1982, s. 307-308.

Boromejským Hanlem. Ta rozdělovala vikariáty na menší správní celky a farnost České Meziříčí se stala součástí nově vzniklého opočenského vikariátu[4].

Farnost dnes leží na pomezí vikariátů a sousedí s mnoha dalšími farnostmi, některé obce jak jsem již uvedl, byly také součástí farnosti České Meziříčí. Na východě leží farnost opočenská, na severovýchodě expozitura Bohuslavice, na severu farnost Jesenice, západním směrem leží farnosti Jásenná a Černilov, na jihovýchodě sousedí farnost České Meziříčí s farností Přepychy a na jižním cípu farnosti leží farnost Vysoký Újezd.

Pod správu farnosti České Meziříčí také připadly tři důležité církevní stavby: filiální kostely sv. Jana Křtitele v Rohenicích[5], sv. Zikmunda, mučedníka v Králově Lhotě[6] a farní kostel sv. Kateřiny, panny a mučednice v Českém Meziříčí[7]. Další územní změny farního obvodu nastaly až ve 20. století. 19. 4. 1907 se zpět do farnosti Velká Jesenice vrátil Slavětín nad Metují[8]. Ve 20. letech 20. století změnila majetkové poměry pozemková reforma, během které přišla farnost České Meziříčí o rozsáhlé pozemky, které se dostaly do rukou soukromých vlastníků.

Dnešní farní okres České Meziříčí leží v královéhradeckém kraji, spadá pod diecézi v Hradci Králové a vikariát v Rychnově nad Kněžnou. V dnešní době patří do farnosti pět obcí: Tošov (bývalý panský dvůr), Skršice, Rohenice, Králova Lhota a České Meziříčí. Veškeré zmiňované církevní stavby zůstaly pod správou farnosti České Meziříčí, filiální kostely v Rohenicích a Králově Lhotě, i farní kostel sv. Kateřiny v Meziříčí. Farnost je v dnešních dnech plně samostatná, spravovaná pověřeným farářem ThLic. Jarosławem Furtanem.

---

[4] Srov. Státní okresní archiv Hradec Králové (dále jen SOkA Hradec Králové), Jindřich FRANCEK, Tomáš ŠIMEK, *Biskupský archív HK 1659-1934 I. díl.* Jedná se o popis dílčí části reformy v archivní pomůcce

[5] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech P-Š*, Praha 1980, s. 229.

[6] TÝŽ, *Umělecké památky Čech K-O*, Praha 1978, s. 133.

[7] TÝŽ, *Umělecké památky Čech A-J*, Praha 1977, s. 209.

[8] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí*, kronikář Karel Dvořák, s. 47.

2. Stručné dějiny obce České Meziříčí

V této kapitole se budu zabývat převážně dějinami obce České Meziříčí, nikoliv dějinami celé farnosti, a to z několika důvodů. Nejdůležitějším důvodem je tematické vymezení mé práce, na dějiny kostela v Českém Meziříčí, není tedy nutností rozpracovávat i události týkající se přifařených obcí a filiálních kostelů, pokud přímo neovlivňují běh dějin v obci České Meziříčí. Lze se rovněž domnívat, že díky přítomnosti filiálních kostelů v Králově Lhotě a v Rohenicích, nebyl farní kostel sv. Kateřiny využíván celou farností, nýbrž převážně obyvateli Českého Meziříčí a nedalekých panských dvorů, Tošova a Vranova.

2.1. První zmínky o obci, majetkové poměry a příslušnost obce k opočenskému panství

První zmínka o Českém Meziříčí je z roku 1300 v listině krále Václava II. o tom, že ves pod jejím německým jménem Cungeswald podstupuje jakémusi Mikulášovi[9]. O této zmínce však bohužel nevíme nic konkrétnějšího. Další zmínka, která je datována do roku 1352, je z knih pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic[10] a obsahuje důležité informace o tom, že v té době stál v Českém Meziříčí dřevěný kostel a byla zde zřízena fara. Jméno vsi Cungeswald je také obsaženo v soupisu desátků pro krále Václava IV. z roku 1384. V této listině je uvedeno, že farářem na zdejší faře byl v té době jistý Blažej a při příležitosti korunovace již zmíněného panovníka musel odvést 36 grošů českých.[11]

Majetkové poměry v Meziříčí jsou poměrně spletité a do 16. století jsou statky a majetky v Meziříčí a okolí vlastněny mnoha méně i více významnými feudály[12], kteří své majetky ve vsi prodávají a zastavují, a spletitost majetkových vztahů v 15. století je tak velmi složitá. Ve své práci používám výklad těchto

---

[9] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002, s. 5
[10] *Tamtéž* s. 3
[11] Srov. Josef DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, s. 118.
[12] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002, s. 8

poměrů, které jsou obsaženy v práci Antonína Flesara a v pamětech Josefa Dušky.

Důležitou epizodou pro vývoj majetkových poměrů na panství a majitele vsi České Meziříčí je popsaný spor ze začátku 15. století o vdovské věno Jitky z Meziříčí, vdově po Hynku Hlaváčovi, tehdejším majiteli Českého Meziříčí a Královy Lhoty. Ten nechal pojistit tento rozsáhlý majetek na 500 hřiven stříbra vdovského věna, to si ovšem nárokoval i Hynek z Náchoda. Soud dle záznamů trval 9 let a r. 1415 byl ukončen ve prospěch paní Jitky a celého rodu Hlaváčů. Jitka z Meziříčí poté nechala připsat 26. 6. 1418 těchto 500 hřiven stříbra Prokopovi z Talmberka.[13]

Hlaváčové poté vlastnili vsi a pozemky jak u Třebechovic, tak v okolí Českého Meziříčí, až do poloviny 15. století, kdy byly tyto statky prodány Přibíku Kroměšínovi z Březovic, synovi Táboritského hejtmana rytíře Jakuba Kroměšína z Březovic. [14] Přibíkova dcera, Johanka z Březovic, se poté provdala za Mikuláše staršího Trčku z Lípy a na Vlašimi. A později se stala univerzální dědičkou rozrůstajícího se opočenského panství po svém synovci Mikuláši mladším z Lípy, který toto panství držel od r. 1495[15]. Díky sledu těchto událostí se České Meziříčí již zcela jistě začlenilo do Opočenského panství. Stalo se tak součástí rozsáhlého majetku Trčků z Lípy, kteří jej spravovali až do r. 1634. V únoru tohoto roku byl v Chebu společně s Albrechtem z Valdštejna zavražděn mladý pán z Opočna Adam Erdman Trčka z Lípy a následně 29. 9. 1634 zemřel i jeho starý otec Jan Rudolf. Ten ve snaze zachránit pracně vybudované rozsáhlé panství, stihl 2. 6. 1634 v poslední vůli odkázat všechny své državy svým dcerám a vnučce.

---

[13] *Tamtéž* s. 14

[14] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, s. 118.

[15] Srov. Antonín FLESAR, *Popis historicko-archeologicko-statistický okresu Opočenského,* Hradec Králové 1895, s. 32

Po jeho smrti však kvůli nařčení ze spolupráce se stavy z let 1619 a 1620 a krytí údajné Valdštejnovy zrady mu byl veškerý majetek zabaven a jeho poslední vůle vymazána ze zemských desek[16].

Zkonfiskované opočenské panství držel císař Ferdinand II., který ho 28. 12. 1635 zastavil Rudolfovi a Jeronýmovi Colloredům z Walsee celkem za 351 456 rýnských zlatých. Tento katolický, velmi majetný rod s kořeny ve Frulansku, který svůj majetek dále rozšiřoval velmi propracovanou sňatkovou politikou, se tedy staral o postupnou rekatolizaci ve východních Čechách[17]. Právě za panování tohoto rodu, došlo ke stavbám a rekonstrukcím kostelů na opočenském panství a snaze potlačování evangelíků na základě obnoveného zřízení zemského vydaného 31. 7. 1627 císařem Ferdinandem II.

Rod Colloredů (od roku 1771 Colloredo-Mannsfeldů) toto panství spravoval až do r. 1942, kdy bylo zkonfiskováno velkoněmeckou říší, aby se po druhé světové válce stalo na základě Benešových dekretů majetkem Československé republiky.

Do dalších majetkových pří a „posametových" restitucí se raději pouštět nebudu, toto téma by nejspíše vystačilo na samostatnou diplomovou práci, ať již na historickém ústavu, či právnické fakultě. Snad jen stručně dodám, že i v dnešní době vlastní rodina Colloredo- Mannsfeldů poměrně rozsáhlé pozemky na území svého tehdejšího panství.

2.2. Dějiny obce

Kromě majetkových pří a vlastnických problémů jsou písemné prameny a literatura do 16. století poměrně chudé a přímo dění v Českém Meziříčí nepopisují. Mnohem více popisují dění na blízkém Opočně, které bylo v době husitských válek obléháno a jeho okolí drancováno husitskými oddíly. Lze se tedy domnívat, že v neutěšené době husitské revoluce, zažilo České Meziříčí

[16] *Tamtéž* s. 53
[17] *Tamtéž* s. 54

nájezdy vojenských oddílů obléhajících Opočno. Jak jsem již uvedl, jedná se pouze o spekulace, a to z důvodů absence relevantních pramenů z té doby[18].

Husitství však poznamenalo život v Českém Meziříčí minimálně rozšířením reformované církve. Na základě uvedeného nálezu náhrobního kamene evangelického faráře Martina, který zemřel r. 1553[19], můžeme tedy tvrdit, že husitská revoluce změnila v kališnickou baštu i farnost v Českém Meziříčí. Tuto domněnku potvrzují i další zaznamenaní faráři, kteří byli rovněž evangelíci, tím prvním byl Pavel Vysokomýtský, dalšími pak Jakub Hradecký, Jan Hertvík a v letech 1623 – 1624 Jan Zádolský, který byl díky pobělohorským událostem posledním evangelickým farářem na zdejší faře. Díky nedostatku katolických kněží byl tento farář násilně vypuzen právě až čtyři roky po porážce českých stavů na Bílé hoře a počátku rekatolizace. Nejprve se odstěhoval do nedalekého sídla děkanství Dobrušky, tam ho ovšem objíždějící komisaři nalezli a trvali na tom, aby opustil zemi, pokud se nevzdá svého evangelického vyznání. Na jeho straně však byl dobrušský rychtář Jiří Borůvka, který se ho snažil zastat u hejtmana opočenského panství Ondřeje Neumanna z Ryglic: *„... ježto od samého Jeho Milosti Pána Pána našeho milostivého i dědičného poručeno jest v příčině kněží pod obojí, skrze kteréž J. Milosti Pán od místodržících J. M. Císaře veliké domluvy jeviti ráčí, kteréž by se při nich J. M. Páně v Dobrušce zdržovali, aby do třech dnů, jak sami i manželky jejich města Dobrušky a grunty J. M. Pána prázdni byli. Pokudž by se to jináče našlo, že je J. M. Pán a ouřad na hrdle trestati dáti a toho u koho by nalezeni byli, do měst Pražských dodati poručiti ráčí. Co se dotýče kněze Daritsa... dáleji co se dotýče kněze Jana Zádolského, kterýž ve velké a těžké nemoci zůstává, k němuž já sám chodil s nadjmenovanou osobou radní a jemuž též ono poručení J. M. Pána přednešeno bylo, on tu odpověď dal: „že z toho celého srdce podle nejvyšší možnosti své by poručení J. M. Pána s manželkou svou ihned rád a poslušně vykonal, ale zůstávav ve velké i těžké nemoci jakožto na smrtelné posteli ležící, že nemůže z domu jíti, že se ve*

[18] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002, s. 7
[19] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské*, In: Ratibor 5, 1887, s. 118

všem k Bohu a J. M. pánu svému a našemu milostivému a dědičnému na milosť poroučí a byť s ním jakkoliv naloženo bylo, že jíti nyní nemůže a rady v té věci od Vaší Milosti že pro Boha prosí a žádá." Protož z té věci k Vám Milosti v důvěrnosti a tajnosti se utíkám a Vaší Milosť za to uctivě žádám podle odpovědi, kterouž Vaší Milosti po poručení jak dáleji zachovati se mám pro ujití následků a jiných těžkostí. Jiří Borůvka, J. M. P. Rychtář."[20] V dopise je zmíněn i druhý evangelický kněz, kterým byl Darius Posthumus Jičínský, můžeme se tedy domnívat, že Dobruška a vůbec opočenské panství Trčků z Lípy bylo jakýmsi azylovým ostrovem pro pronásledované kališníky, kterým zde bylo s minimální tolerancí povoleno přebývat.

Tyto poměry však nezůstaly dlouho bez odezvy. Již na začátku roku 1628, přijela na opočenský zámek rekatolizační komise pro královéhradecký kraj, v čele se strahovským opatem Kašparem z Questenberka a krajským hejtmanem Ottou z Oppersdorfu. Tuto komisi přijal pouze mladší pán na Opočně Adam Erdman Trčka z Lípy, protože Rudolf Trčka před příjezdem komise odjel i s manželkou na své další panství do Dobříše[21]. Komise nechala svolat na 3. 2. 1628 zástupce poddaných na zámek do Opočna, zástupci přišli i s mohutným davem, který před bránou zámku manifestačně odmítali přechod na katolickou víru. Paradoxně tak sama komise rozpoutala svojí přítomností první povstání za svobodu vyznání na panství. Nepomohlo ani to, že Adam Erdman odvolal komisi ze svého panství pryč. Sedláci si zvolili vlastní vedení s jednookým starcem v čele[22]. Tento dav se vydal na úspěšné tažení proti Novému Městu nad Metují, které 8. 3. po obléhání dobyl a pobořil tamní zámek.

Toto povstání bylo však násilně potlačeno již za nedlouho po jeho vzniku. Oddíly dona Martina de Huerty osvobodily již 14. 3. 1628 Nové Město nad Metují a Valdštejnovo žoldnéřské vojsko pobilo až 500 povstalců a přibližně

---

[20] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, s. 132

[21] *Tamtéž* s. 133

[22] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...,* České Meziříčí 2002, s. 11 V. Svatoň zde uvádí paralelu jednookého vůdce jako symbol husitského povstání (tedy osobnost Jana Žižky z Trocnova)

stejný počet zajalo o den později u Hradce Králové[23]. Mnoho poddaných bylo v té době uvězněno ve věznicích v Praze a opočenskému panství byla udělena vysoká pokuta 50 000 kop grošů míšeňských[24].

Třicetiletá válka se na opočenském panství nesla především ve znamení přesunů císařských a posléze švédských armád. S tím byly spojené finanční a hmotné odvody a hospodářský úpadek v regionu. Přesné dění v Meziříčí bohužel není prameny ani literaturou zaznamenáno, ale podle dění v okolí, převážně v Dobrušce a v okolních vesnicích, můžeme předpokládat, že válečné odvody a drancování cizích armád, se nevyhnulo ani Českému Meziříčí. Na Opočensku, po odchodu vojsk v letech 1646 – 1647, dokonce vypukla morová epidemie[25].

Rekatolizace na panství, i přes potlačení povstání, neprobíhala hladce, už jen kvůli tomu, že až do r. 1630 se na celém opočenském panství nacházel jediný katolický kněz a to v Přepychách, kterému vypomáhali Jezuité jako misionáři. Poté se správcem farností Přepychy a České Meziříčí stává dobrušský děkan František Maria Bubienus. Postupem let, byly poté farnosti a kostely přiřazovány k okolním farnostem a farním obvodům, až do již zmiňovaného roku 1713, kdy byla farnost v Českém Meziříčí obnovena a vyčleněna z farnosti Třebechovické[26].

Obnovení samostatné farnosti a příchod nového „vlastního" faráře, mělo jistě velký vliv na vnímání katolické církve jako celku. Navíc v roce 1715 byla znovu vybudována budova fary vedle farního kostela a farář již nemusel bydlet v příbytku u mostu. Novým farářem byl jmenován do té doby dobrušský kaplan Petr Antonín Sýkora[27].

Krátce po osamostatnění farnosti však nastaly v Českém Meziříčí a jeho okolí události, které byly vážnou trhlinou v rekatolizačních snahách, a dle mého názoru výrazně ovlivnily i samotné rozhodnutí o posílení katolické víry ve

---

[23] Srov. Václav MATOUŠ, Jiří MACH, *Kronika válek v Podorlicku (2. díl: Selské rebelie, Války 18. století, Napoleonské války, Prusko-rakouská válka 1866)*, Dobruška 2007 s. 29
[24] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské*, In: Ratibor 5, 1887, s. 133
[25] Srov. A. FLESAR. *Popis historicko-archeologicko-statistický*...Hradec Králové 1895, s. 64
[26] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské*, In: Ratibor 5, 1887, s. 146
[27] *Tamtéž* s. 146

farnosti stavbou nového kostela, o tom se však zmíním až v dalším oddílu své práce. Region byl tehdy prostoupen jezuitskými misionáři, ti se snažili potlačovat evangelictví a vyhledávali indexované knihy. Mezi nimi byli i František Mateřovský a Antonín Koniáš, kteří byli vyhlášeni tvrdšími postupy proti nekatolíkům. Na pátera Mateřovského byl dokonce poslán stížný list od opočenského regenta. Mateřovský měl však zastání u královéhradeckého biskupa a tudíž se stížnost nijak dále neřešila[28].

Tito dva jezuité, na udání od koňského lékaře Václava Kulhánka z Výravy, nachází v červnu 1730 u chalupníka Jana Horáka ve Skršici 13 zakázaných knih. Sám Horák číst sice neuměl, ale v jeho domě se scházeli evangelíci a z knih četl například meziříčský kantor Mates Antonín Touc. Koniáš nachází i další knihy u ostatních účastníků těchto schůzek. Ti byli posléze zatčeni a umístěni do vězení, mezi nimi byla i Horákova žena Veruna, která byla přítomna prohlídce domu, a o některé knihy se s ní museli Koniášovi pomocníci doslova poprat. Zadržení byli vyslechnuti a čekalo se na vyjádření biskupské konsistoře. Ta projevila zájem na tiché likvidaci celé kauzy v případě, že obvinění odevzdají všechny zakázané knihy, odhalí své spoluviníky a veřejně vyznají katolickou víru[29].

Tato epizoda, byla však jen předzvěstí samotného velkého povstání na opočenském panství, které vypuklo právě v Českém Meziříčí. Toto povstání můžeme označit za největší historickou stopu Českého Meziříčí v dějinách zemí koruny české. Díky podpoře, kterou jim ze sousedního Pruska, dával reprezentant Hennersdorfské církve a přední osobnost české emigrace Jan Liberda. Získali evangelíci příslib azylu v Prusku, přímo od pruského krále Bedřicha Viléma I. Ten však posléze co Liberdovi azyl přislíbil, kontaktoval císařského vyslance hraběte Seckendorfa a slíbil, že se zachová jako přítel císaře a evangelíkům potřebnou podporu neposkytne. Tuto informaci však zástupci českých evangelíků

[28] Srov. Ivo KOŘÁN *„Opočenská rebelie" roku 1732,* In: Acta musei reginaehradecensis (dále jen Acta musei) 19, 1970, s. 95
[29] *Tamtéž* s. 96 - 97

již nezískali a tak rozpoutali koloběh věcí, které na opočenském panství přerostly ve zmiňovanou rebelii pro víru[30].

Na začátku září 1732 se začínají na opočenském panství objevovat tzv. svodníci, kteří měli za úkol zorganizovat útěky evangelíků z panství a přiváželi do regionu evangelickou literaturu. Po příchodu těchto svodníků se začínají množit pravidelná evangelická shromáždění se čtením z významných knih celého povstání (Žitavského Zákonku a Liberdova zpěvníku Harfy), od soboty 6. září do pondělní noci je například shromáždění u chalupníka Jakla ve Slavětíně. Na tomto shromáždění se začalo zpracovávat memorandum, které mělo být předáno hraběti, v sedm artikulích byly sepsány požadavky a ideový základ celého hnutí: *„art. I. praví, že jinak věřili a jinak s nucením vyznávali i bojíce se duše zatracení, žádají Bohu sloužiti. II. jednal o svobodě, III. o přijímání pod obojí, IV. o křtu, V. o pokání a dobrých skutcích, též proti odpustkům, VI. O moci úřadů a klíčů „vrchnosti poslušni býti chceme, mimo toho co Bohu patří“*[31] Toto memorandum tedy mimo jiné dokazuje, že se jedná pouze o povstání kvůli víře, nikoliv rebelii proti poslušnosti k vrchnosti. Zároveň v tomto týdnu vznikl soupis lidí z panství, kteří se hlásí k hnutí za evangelickou víru, celkem se upsalo téměř 500 osob, a nejvíce z toho jich bylo v Meziříčí[32].

V sobotu 13. září je povstání již v plném proudu a na schůzích již byly vzneseny i požadavky na vlastní shromaždiště – evangelického kostela. Opravdovou bouři však nastartuje až neděle 14. září 1732. Tuto posvícenskou neděli nepřišel na mši do kostela faráři Petru Antonínu Sýkorovi téměř nikdo. Většina farníků, se nacházela na schůzi u Václava Glance v Meziříčí. Farář neváhal a vyslal tam svého kaplana, s žádostí o vysvětlení, rebelující věřící kaplana pod pohrůžkami násilí vyhnali, ten potom z pověření faráře odjel vše oznámit na zámek do Opočna. V pondělí byl do Českého Meziříčí poslán mušketýr, aby na zámek k výslechu odvedl V. Glance, a Jana Vaněčka. Přítomní na schůzi se však za oba postavili, a než aby nechali jít pouze tyto dva samotné,

[30] *Tamtéž* s. 102
[31] *Tamtéž* s. 105
[32] *Tamtéž*

dalo se na pochod k Opočnu na 40 lidí. Zmatení úřednici nevědí, co s davem udělat, ale podařilo se jim ho poslat zpátky. V úterý 16. Září potom do Opočna přicházejí delegace ze vzbouřených vesnic, které požadují povolení užívaní kostela sv. Jakuba ve Vysokém Újezdě[33] jako evangelického shromaždiště[34].

Zvratem v povstání je čtvrtek 18. září 1732, kdy na žádost opočenského pána, hraběte Rudolfa Josefa Colloreda z Wallsee, přijíždí za soumraku do Meziříčí vojsko Königseckovského regimentu pod velením hejtmana Václava Hirschfeldera. Současně trutnovská kompanie v čele s hejtmanem Cronou obsadila další centra rebelie, Šestajovice, Slavětín a Rohenice. Do Jílovic a Královy Lhoty přišla kompanie z Hradce Králové pod velením hejtmana Vivariho, Rychnovek si vzala na starost kompanie z Jaroměře a poslední centra, Třebechovice a Jeníkovice obsadil se svou kompanií hejtman Schretter. Povstalci nebyli schopni čelit vyzbrojeným jednotkám a místo kladení odporu se vzdali. Začalo tedy zatýkání, výslechy a mučení. Pod tíhou bití byli sedláci nuceni vydat veškeré listiny, soupisy nekatolíků a korespondenci s pruským emisarem Liberdou. Původně bylo zatčeno 133 osob, někteří zůstali vězněni až do r. 1734, kdy byl vynesen rozsudek, někteří žalář nepřežili vůbec. Hrdelní trest nakonec nepadl ani jeden[35].

Toto povstání bylo velkým vyjádřením odporu k násilné rekatolizaci a náboženským poměrům v regionu. Ani její vojenské potlačení nebylo však úplným vítězstvím katolické víry a evangelická shromáždění a literatura se na opočenském panství ve větší či menší míře utajení objevovala i nadále. Navíc po propuštění vůdců povstání ze žaláře, dochází s příchodem pruských vojsk v roce 1742 k masivní emigraci evangelických obyvatel opočenského panství, Ivo Kořán mluví dokonce o 250 osobách[36] (z toho 52 přímo z Meziříčí[37]). Tyto události, tedy podle mého názoru, mohly vést k urychlení rozhodnutí katolické

---

[33] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech T-Ž,* Praha 1982, s. 307 - 308
[34] Srov. I. KOŘÁN *„Opočenská rebelie" roku 1732,* in: Acta Musei 19, 1970, s. 107
[35] *Tamtéž* s. 110 - 111
[36] *Tamtéž* s. 117
[37] Srov. Josef VOLF, *Soupis nekatolíků panství Opočenského z r. 1742: (příspěvky k bouři Opočenské r. 1732),* Praha, 1908, s. 60

vrchnosti a předních představitelů královéhradecké diecéze ke kroku, který by měl posílit katolickou víru na opočenském panství a ve středu náboženských bouří – stavbě nové dominanty Českého Meziříčí, farního kostela sv. Kateřiny.

Jak jsem již naznačil, důsledky prusko-rakouských válek se nevyhnuly ani Českému Meziříčí. V průběhu válek o rakouské dědictví, sedmileté války i válek o bavorské dědictví, v okolí Českého Meziříčí přebývala či procházela poměrně hojně Pruská i Rakouská vojska. Při prvním vpádu v roce 1742 dochází již ke zmíněnému odlivu poddaných do Slezska a Saska. Tyto vpády cizích armád a vyživování armád rakouských, velmi zasahovalo do zemědělské samostatnosti obyvatelstva obce. Vpády v letech 1744 a 1745 byly o to horší, že úroda v těchto letech nebyla dobrá. Tehdejší farář Jan Ignác Sýkora dokonce popisuje, že díky vpádu pruských vojsk do vydrancované a bídou zpustošené krajiny museli obyvatelé vsi jíst dokonce plevy či potulující se kočky a psy[38]. Velké potyčky a tudíž válečné škody na štěstí pro obyvatelstvo se Českému Meziříčí vyhnuly. Hospodářské škody však byly značné, v roce 1748 došlo kvůli neustálým přesunům dobytka k dobytčímu moru, který měl za příčinu úhyn 300 kusů hovězího dobytka[39]. Tyto události budu ještě zmiňovat a jejich význam uvádět v další kapitole v souvislosti s historií samotného kostela a jeho stavby.

První farář po znovuobnovení farnosti Petr Antonín Sýkora umírá 16. prosince 1743[40], a příští rok je do jeho úřadu dosazen jeho jmenovec Jan Ignác Sýkora[41]. Jeho nástup na Meziříčskou faru v roce 1744 byl tedy poznamenán vojenskými vpády Prusů, všeobecnou bídou a hladem a neutěšenou hospodářskou situací. Ke všem starostem musel na jaře 1748 vyřešit kauzu Jana Němečka, kantora v Meziříčí, který přechovával evangelickou literaturu, za což byl zatčen a odveden k výslechu, v něm se přiznal ke kacířství a přiznal i přechovávání knih, 7. června 1749 byl tedy odsouzen: *„...aby po dvě léta*

---

[38] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory...* s. 13

[39] Srov. A. FLESAR. *Popis historicko-archeologicko-statistický...*Hradec Králové 1895, s. 73

[40] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory...*, s. 13

[41] Přesná data uvedení farářů do funkce bohužel nejsou známa, veškerá literatura i kroniky uvádějí pouze rok nástupu do funkce (pozn. autora)

pracoval při obecním díle (in publica opere)... "[42] je tedy vidět, že evangelická církev má i v této době sympatizanty na opočenském panství.

Další události v Českém Meziříčí jsou rovněž spojeny s válkou a to se sedmiletou válkou, kdy přes vesnici táhlo pruské vojsko do Opočna, ve kterém sídlil generál Laudon se svým vojskem. Naštěstí však největší srážky tohoto konfliktu byly dostatečně vzdálené od samotné vesnice a ani přesuny vojsk nebyly tak časté jako ve válečném období let 1740 – 1748, tudíž škody způsobené v tomto období nebyly tak markantní jako v předchozím konfliktu. Hospodářské škody a úpadek zemědělství se s přítomností vojsk však opět dostavil, což dokazuje i rozšíření pěstování brambor v regionu, které se již v roce 1765 z pozice výhradně krmné potraviny pro zvířata, dostaly i na lidský stůl[43].

Na rozdíl od roku 1732, kdy bylo České Meziříčí centrem nepokojů a povstání pro víru, v roce 1775, kdy bylo největší selské povstání v českých zemích, stálo České Meziříčí mimo dění. Události roku 1775 nijak závažně neovlivnily život vesnice, i když centra selského Guberna byla tak blízko.

Díky své geografické poloze však bylo České Meziříčí zasaženo i třetí prusko-rakouskou válkou 18. století, válkou o bavorské dědictví (známé také jako bramborová válka). Právě v rámci tohoto konfliktu se 23. 7. 1778 odehrála potyčka mezi Rakušany a Prusy na výšinách mezi Rohenicemi a Královou Lhotou, vítězní Rakušané měli převahu i díky jízdním jednotkám, které nepřítele zahnali až do Královy Lhoty. Při této srážce na polnostech nedaleko Českého Meziříčí přišli Rakušané o 40 mužů a Prusové o 45 mužů[44].

Ke zlepšení hospodářských podmínek i životní úrovně obyvatel v regionu východních Čech nepochybně přispělo budování velkých pevnostních komplexů v Hradci Králové a Josefově v roce 1780. Sedláci z opočenského panství, tedy i z Českého Meziříčí museli na stavby dovážet stavební materiál, potraviny a v neposlední řadě dodávat i pracovní sílu. Veškeré tyto úkony jim však byly propláceny, takže lidé ve válkami zpustošeném kraji tím získávali prostředky na

---

[42] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, s. 160
[43] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1888, s. 213
[44] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...,* České Meziříčí 2002, s. 17

zlepšení svých poměrů a celkovému zlepšení situace v kraji. Celkové náklady za sedm let stavby pevnosti v Josefově se vyšplhaly na tehdejší dobu astronomických 10 550 141 zlatých[45].

Důležitým milníkem bylo rovněž vydání tolerančního patentu v roce 1781, který zaručoval svobodné vyznávání protestantismu. Zajímavé je, že oproti očekávání však nedošlo v Českém Meziříčí a opočenském panství jako celku k obrovskému odlivu od katolické církve. V celé farnosti České Meziříčí dokonce vystoupily pouze 4 ženy[46]. Toto lze považovat za důkaz úspěšnosti rekatolizace na opočenském panství, která byla posílena i stavbou několika nových krásných kostelů, včetně toho meziříčského. Vždyť ještě před necelými 40 lety docházelo k útěkům z panství do Pruska za svobodou vyznání, náboženská bouře z roku 1732 je již také zapomenuta, centra tajných nekatolíků byla rekatolizací zničena a katolická církev opět získává majoritní postavení v regionu po téměř 350 letech od husitské revoluce.

Na události v Českém Meziříčí nejrušnější 18. století je zakončeno Napoleonskými válkami, které však zdejší region nijak závažně nepoznamenaly, kromě přechodu vojsk protinapoleonské koalice a nutnosti jejich výživy a ubytování se žádná potyčka v okolí Českého Meziříčí neudála. Jedinou, za to však velmi významnou politickou událostí tak bylo jednání protinapoleonské koalice na zámku v Opočně, kde se sešly špičky mocností koalice, a to ruský car Alexandr, pruský král Bedřich Vilém III. a rakouský kancléř Klemenz Wenzel von Metternich[47].

Pokud se vyhneme ve farní kronice zmiňovaným menším požárům a událostem patřícím do černé kroniky Českého Meziříčí, je dalším milníkem v dějinách této vesnice povstání proti robotní povinnosti v roce 1845. Poměry na opočenském panství byly pro poddané již neúnosné a rozhodli se tedy stěžovat si u vrchnosti a úřadů. Jako přední osobnosti hnutí a vůdci, kteří měli jednat jménem poddaných, byli zvoleni bohatí sedláci z Meziříčí Josef Samek a

---

[45] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1888, s. 266
[46] *Tamtéž*
[47] Srov. Antonín HEJNA. *Opočno: státní zámek a památky v okolí.* Praha 1962, s. 14 - 15

Jakub Němeček a Antonín Hartman z Kamenice. Tato delegace se roku 1846 vydala do Vídně, kde žádala audienci u samotného císaře Ferdinanda I., který je díky kontaktům Jakuba Němečka ve Vídni přijal, vyslechl jejich stížnosti na zacházení od vrchnosti, a s příslibem nápravy je propustil zpět. Vrchnosti na Opočně se samozřejmě tajné jednání jejich poddaných u samotného císaře nelíbilo a již za 3 dny po návratu byli emisaři odvedeni mušketýrem na zámek a tam byli vyslýcháni, vězněni a potrestáni. Antonín Hartman byl uvězněn na 14 dní o chlebu a vodě, a Jakub Němeček s Josefem Samkem dostali 20 ran holí. Následky bití způsobily u Němečka zdravotní problémy, kterým nakonec 7. prosince 1848 podlehl[48].

Příběh tohoto povstání a jeho mučedníka Jakuba Němečka, zpracoval ve své divadelní hře Jan Výrava, dobrušský rodák a první ředitel Národního divadla F. A. Šubert. Zvěčnil tím tento příběh a z bohatého sedláka Jakuba Němečka vytvořil slavného rodáka této obce. Jeho statek dodnes stojí na konci obce u řeky směrem k přírodní rezervaci Zbytka[49].

Konečným výsledkem nejen povstání na opočenském panství, ale všech hlasů za zrušení nevolnictví a lobování sedláků v říšském parlamentu bylo zrušení nevolnictví a robotní povinnosti (za náhradu) dne 7. září 1848. Důsledkem této velké změny v zemědělském sektoru, bylo rozbití velkých sedláckých statků, které dokázaly lépe plnit robotní povinnosti, a vznik malých rolníků, kteří si od sedláků kupovali menší pozemky, na kterých mohli hospodařit, popřípadě si i postavit vlastní dům. Velké hospodářské usedlosti se tedy staly menšinou v obci a tuto zemědělskou sílu nahradili malí a střední rolníci[50].

Tito rolníci poté sehráli velmi významnou roli v dalším dění v obci. Jelikož velkou částí rostlinné výroby v Českém Meziříčí a okolních vesnicích bylo

---

[48] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1888, s. 292; 304 Datum úmrtí Josef Duška ve svých pamětech neuvádí, uvádí pouze rok 1849, ve své práci se přikláním k datu, které je uvedeno v publikaci *České Meziříčí: sborník z dějin a současnosti střediskové obce*. České Meziříčí 1986 s. 137 a V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...,* České Meziříčí 2002, s. 29

[49] Odkaz obrázek

[50] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...,* České Meziříčí 2002, s 13

pěstování cukrové řepy. Toto hospodářské odvětví zavedl již ve 30. letech Rudolf Josef Colloredo-Mannsfeld, který poté zbudoval i cukrovar v Ledcích a později i modernější závod v opočenském Podzámčí. Velká část produkce řepy však končila jako sirob[51] popřípadě pro výrobu náhražkové kávy cikorky, jen malá část končila v panském cukrovaru. Na začátku roku 1871 se tedy několik místních občanů s malými rolníky rozhodli pro zpracovávání cukrové řepy ve svém vlastním závodě a 15. března 1871 byl položen základní kámen samostatného cukrovaru. Založen byl jako akciová společnost s názvem „Společný rolnický cukrovar v Meziříčí". Po ukončení stavby koncem listopadu 1871 byla stavba vysvěcena zdejším farářem Františkem Pecháčkem a ještě téhož roku 13. prosince se rozjela první řepná kampaň. Díky prosperitě byl cukrovar modernizován a v roce 1879 byla zavedena železniční vlečka, která spojovala cukrovar s vlakovým nádražím v Opočně. Cukrovar tedy sloužil jako místo pro zaměstnání lidí v obci, a také jako odbytiště produkce cukrové řepy z širokého okolí. [52]

Stejně jako u napoleonských válek, tak i u poslední prusko-rakouské války v roce 1866, bylo České Meziříčí ušetřeno válečných útrap, kromě mírných rekvizicí a přechodů vojsk. Na základě informací z farní kroniky, jsou zde spekulace, že přibližně 600 pruských vojáků, kteří 1. září přišli do Meziříčí a Královy Lhoty, přineslo do obce choleru, na kterou zemřelo 14 lidí a v Králově Lhotě jeden žebrák[53].

Součástí života v Českém Meziříčí byla i budova školy, která byla však od roku 1849 v katastrofálním stavu: *„Stav tehdejší školy byl tak ubohý, že učitel se při dešti schovával pod stůl, protože jedině tam nezmokl."*[54] Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto, že je nutné postavit novou budovu školy. Stavební náklady ve výši 10 180 zlatých si mezi sebou rozdělily obce České Meziříčí, Rohenice a opočenský kníže Josef František Jeroným Colloredo-Mannsfeld, jakožto majitel

---

[51] Tekutý výrobek z cukrové řepy, s medovou konzistencí používaný jako sladidlo.
[52] Srov. *České Meziříčí: sborník z dějin a současnosti střediskové obce*. České Meziříčí 1986 s. 33
[53] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002, s. 22
[54] *Tamtéž* s. 19

panských dvorů Ostrov a Vranov. Základní kámen k této budově byl položen 22. dubna r. 1867 a do nové školy mohly děti nastoupit již 17. října téhož roku[55].

Před příchodem nového století byla založena i Tělocvičná Jednota (TJ) Sokol České Meziříčí. Několik nadšenců, kteří se inspirovali od sokolských sdružení v okolních obcích, ustavující valnou hromadou dne 15. 8. 1899 založilo již 25. jednotu v rámci podorlické župy[56].

Poměrně dlouhé období klidu bohužel narušila 1. světová válka, která značně zasáhla do dění v obci, a to jak odvodem mladých i starších mužů na frontu, tak především nesmírně zničujícími válečnými rekvizicemi, které nutily sedláky i menší rolníky k vydávání často i posledních zásob. Vznikaly tak tajné skrýše na půdách, v podlahách či v příbytcích zemědělských zvířat, které měly uchránit potraviny a zásoby před rekvizicí. V této nelehké době, kdy prudká inflace demotivovala rolníky prodávat potraviny za peníze, se množily krádeže zemědělských plodin přímo z polí a na mnoha místech se lidé vraceli ke směnnému obchodu, bez využití peněz. V nejhorší situaci se ocitli zřejmě zaměstnanci, jejichž plat nemohl narůstat stejnou rychlostí jako jejich náklady na živobytí, často tedy museli být závislí na přátelích, kteří sami neměli zásob na rozdávání[57].

Rekvizicemi byl zasažen i kostel sv. Kateřiny, k tomuto tématu se však dostanu v následujícím oddíle své závěrečné práce.

Po konci první světové války v roce 1918, došlo k založení Československé republiky a rozpadu rakousko-uherské monarchie. Informace, které potvrzovaly rozpad Rakouska – Uherska, dorazily depeší na poštu v Českém Meziříčí brzy ráno 29. října 1918, lidé zprávě zprvu příliš nevěřili a oslavy osamostatnění byly nesmělé. Po deváté hodině, kdy obcí projel automobil s oslavujícími lidmi s vlaječkami v rukou, však již nebylo pochyb o věrohodnosti zprávy. V tyto první dny vlasteneckého nadšení málem došlo i k potyčce se zde sídlící patrolou maďarských vojáků, kteří drželi místní dezertéry v hostinci. Místní občané chtěli

---

[55] Srov. *České Meziříčí: sborník z dějin a současnosti střediskové obce*. České Meziříčí: MNV, 1986 s. 40
[56] *Tamtéž* s. 110
[57] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002, s. 13

českým dezertérům pomoci, a již byli odhodláni se zbraní v ruce je vysvobodit z maďarského zajetí, když se vše nakonec vysvětlilo a maďarští vojáci se vrátili ke svému pluku do Josefova[58].

Tak jako v celé Československé republice i v Českém Meziříčí proběhlo v roce 1921 sčítání lidu. Z výsledků sčítání můžeme říci, že nějaký znatelný úbytek populace během první světové války nenastal. Rozmanitost obce také nebyla nijak značná. Z celkových 1953 obyvatel uvedlo československou národnost 1941 jedinců, dále tu bylo 5 Němců, 1 Polák, 3 Rusíni a 3 Rusové. Pro nás nejvíce zajímavé náboženské poměry byly následující: 1554 římských katolíků, 202 příslušníků československé církve husitské, 72 československých bratří, 20 evangelíků, 3 hlásící se k řeckému katolicismu, 2 pravoslavní, 2 židé a jeden muslim. Občanů bez vyznání se přihlásilo 97, i v Českém Meziříčí tedy nově vzniklé církve a bezvěrectví zmenšovalo monopol, do té doby majoritní katolické církvi[59].

Poslední velkou událostí v časovém vymezení mé práce je pozemková reforma z roku 1922, tato reforma se samozřejmě dotkla i Českého Meziříčí, kde největším vlastníkem půdy byl opočenský velkostatek, který vlastnil kníže Josef Colloredo-Mannsfeld a katolická církev. Tyto dvě instituce přišly díky pozemkové reformě o více než 21,5ha půdy, která připadla do rukou místním občanům, kteří po ní velmi prahli, díky válečným zkušenostem. Za války totiž lidé s polnostmi měli výnosy ze své práce, zato bezzemci byli odkázáni pouze na finanční movitost a přídělový systém[60].

Další historii obce již z důvodu časového i topografického vymezení mé závěrečné práce nebudu popisovat, ačkoliv lze předpokládat i z vyprávění pamětníků, že by se jednalo o poměrně zajímavou badatelskou práci. Zvláště zajímavým lákadlem by mohlo být právě využití tzv. „oral history“ v popisování posledních 80 let dění v obci.

---

[58] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák s. 148–149
[59] *Tamtéž* s. 22
[60] *Tamtéž* s. 171–173

3. Dějiny kostela sv. Kateřiny Alexandrijské

3.1. Dějinné okolnosti stavby, motivace stavby

V této podkapitole bych se rád zastavil nad problematikou, proč byl vlastně kostel sv. Kateřiny v Českém Meziříčí postaven a za jakých historických okolností, které se v regionu v době stavby děly. Tyto události mohly mít vliv na délku samotné stavby kostela a na vztah obyvatel obce, kteří se na stavbě podíleli, k novému kostelu a ke katolické církvi jako celku. Rád bych se zaměřil na důvody, které vedly vrchnost do velké investice do stavby majestátního barokního kostela. Tyto důvody byly dle zápisu ve farní kronice: havarijní stav starého pravděpodobně dřevěného kostela a nedostačující kapacita stávajícího kostela v roce 1748[61]. Podle mého názoru je třeba se zvláště na druhý důvod zaměřit a na základě informací, které máme, rozvinout na toto téma diskusi. Zároveň by bylo dobré zjistit, zda bychom ze záznamů v pramenech a literatuře nedokázali najít nějakou další motivaci pro stavbu takto monumentálního a nákladného díla.

Jak jsem již uváděl v předchozí kapitole, po znovuobnovení samostatné farnosti v Českém Meziříčí roku 1713[62] byla v obci sice menšina evangelíků, která nebyla však zanedbatelná a skrytě, či veřejně odmítala katolickou víru. Lze tedy jistě předpokládat, že tato skupina lidí netvořila základ pravidelných návštěvníků kostela. Veškerý odpor ke katolické církvi vyvrcholil, v minulé kapitole rovněž popsanou, opočenskou rebelií v roce 1732[63]. Farář Petr Antonín Sýkora, měl problémy na konané bohoslužby naplnit kostel a tak dle záznamu ve farní kronice musel stavení a statky obcházet obecní posel nazývaný „otlukač" a farníky doslova nahánět do kostela:

„Otlukač: Poroučejí se vám z lumera vašeho dva na zejtřejší služby Boží!

---

[61] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 109

[62] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, s. 146

[63] Srov. I. KOŘÁN *„Opočenská rebelie" roku 1732,* in: Acta Musei 19, 1970 s. 93-137.

Hospodář: Copak to už zase na lumero naše přišlo? A kolik jste jich poručil na statku?

Otlukač: Také dva.

Hospodář: Jaképak je to svědomí, jaká spravedlnost? Z velkého dva, a z malého taky dva. Však půjdu-li, ani hubou neklapnu."[64]

Je tedy vidět, jak velká nechuť ke spolupráci se znovuobnovenou farností a jejím farářem, byla mezi obyčejným lidem. Tento argument proti kapacitnímu důvodu stavby nového kostela lze také podpořit již zmiňovanou emigrací 52 farníků při pruském vpádu v roce 1742[65]. Bylo by tedy velice zajímavé, že by se za poměrně krátkých šest let změnila situace v obci tak výrazně, že z nedostatku lidí ochotných zasednout do kostelních lavic, by se stal přeplněný kostel s nedostatkem místa pro všechny farníky. Zvláště pak, když ještě v březnu roku 1748, tedy zhruba měsíc před započnutím bourání starého kostela, se stala v předchozí kapitole rovněž popsaná kauza, kdy zdejší farář (v té době již Jan Ignác Sýkora) musel zakročit proti místnímu učiteli Janu Němečkovi, kvůli přechovávání kacířských knih a šíření evangelických myšlenek[66].

Mnohem silnější motivací, kterou však dobové prameny nepopisují, by podle mého názoru mohl být rekatolizační boj s evangelicky smýšlejícími poddanými na panství. Nový kostel se může velmi lehce vnímat jako nesmírné lákadlo například pro evangelíky, kteří nejsou příliš pevní ve víře. Navíc stavba tohoto charakteru (nákladná, majestátní) dokazuje pevné a majoritní postavení katolické církve, tudíž by mohla zastavit i konverze katolíků k evangelické církvi. V neposlední řadě by jako odstrašující faktor mohlo působit financování stavby Rudolfem Colloredem z Wallsee, který byl pánem na Opočně a nepodpoření jeho stavby či nějaký projev proti ní, by mohl být vnímán jako krok proti vrchnosti.

Dalším problémem, kterému bych se rád věnoval, je doba počátku samotné stavby nového farního kostela. Vzhledem k možné motivaci, kterou jsem uvedl

---

[64] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 102

[65] Srov. I. KOŘÁN *„Opočenská rebelie" roku 1732,* in: Acta Musei 19, 1970 s.

[66] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, s. 160

výše, tudíž k podpoře rekatolizace regionu a posílení postavení katolické církve, byla doba počátku stavby zvolena více než vhodně. Neustálé tlaky evangelických skupin ze zahraničí při pruských vpádech neprospívaly obnově katolicismu v regionu východních Čech. Stavba tohoto krásného chrámu tedy rozhodně mohla prospět snaze o propagaci katolické církve.

Přihlédneme-li ale k ostatním, v minulé kapitole popsaným, okolnostem doby okolo roku 1748, vyvstane v nás pocit, že ve chvíli, kdy jsou celé východní Čechy vyčerpány válkami o rakouské dědictví, není zcela vhodné začínat s tak velkým projektem jako je stavba monumentálního barokního kostela. Ochota místního obyvatelstva pracovat na stavbě mohla sice být motivována přivýdělkem v dobách nouze, a odbytím si robotních povinností, ale po vyčerpávajících přesunech vojsk a zruinovaných polnostech v okolí obce, bylo pro ně nejspíše prioritou obnovení vlastních gruntů a zabezpečení zásob pro rodinu. Myslím, že i z těchto důvodů trvala stavba kostela, od počátku stavby až do jejího úplného dokončení přes šest let. Což je například v porovnání s velice podobným kostelem v Častolovicích[67], stavěného stejným stavitelem Františkem Kermerem v letech 1772-1775, téměř dvojnásobná doba.

Pokud si tedy uvědomíme tato fakta, lze na kostel sv. Kateřiny v Českém Meziříčí nahlížet jako na jeden ze symbolů úspěšné rekatolizace v podorlickém regionu, který byl stavěn za poměrně složitých podmínek a jeho význam pro obyvatelstvo farnosti i samotné obce České Meziříčí byl tak poměrně veliký. Důkazem úspěšnosti rekatolizačních tendencí může být, opět již zmiňované přihlášení pouze několika málo žen k evangelické církvi po vydání tolerančního patentu v roce 1781[68].

---

[67] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech A-J*, Praha 1977, s. 175, srov. Jiří VÁCLAVÍK, *Častolovice*, Častolovice 2008, s. 127.

[68] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské*, In: Ratibor 5, 1888, s. 266

3.2. Stavba, vysvěcení a popis kostela

Starý, s největší pravděpodobností dřevěný kostel, stál na tom samém místě téměř ve středu obce, jako stojí nynější, barokní kostel. První zmínka o starém kostele je z roku 1352[69], na jeho nahrazení novým svatostánkem tedy čekalo České Meziříčí téměř 400 let. Mnoho dalších zmínek o starém kostele bohužel nemáme. Na základě smlouvy o výrobě nových zvonů pravděpodobně z roku 1644 se dozvídáme například o požáru kostela, při kterém byly poničeny zvony, a proto bylo potřeba vyhotovit nové[70]. Další škody a rozsah požáru, však nikde nejsou popsány a tak se lze domnívat, že kostel tento požár přestál bez zásadních škod a po drobných opravách vydržel až do své přestavby. V roce 1748 byl tento původní kostel již nebezpečný a hrozil přímo zřícením, proto bylo 13. května započato s bouráním starého kostela[71].

Bourání starého kostela odhalilo i několik velmi zajímavých náhrobních kamenů. Především šlo o v podlaze zasazený náhrobní kámen utrakvistického kněze Martina s nápisem: *„Anno Domini 1553 v tu sobotu po Nanebevzetí Panny Marie zemřel kněz Martin, meziříčský farář.*[72]*“* Jelikož se jednalo o nekatolického kněze, nebyla jeho náhrobní deska zachována a byla použita při stavbě kostela, pravděpodobně byla zapracována ke zpevnění chodníku u nově stavěného kostela[73].

Další náhrobky, které se zachovaly, byly pánů z Tošova, kteří byli pravděpodobně pohřbeni v kostelní kryptě. Náhrobní kameny s vyobrazením postav byly do začátku stavby v roce 1748 s největší pravděpodobností součástí podlahy, jelikož nesou znatelné známky ošlapání a proto jsou nápisy na nich jen těžko čitelné. Při stavbě kostela se pak použily rovněž jako předchozí deska kněze Martina do dlažby před vstup do kostela, odkud však byly v roce 1862

---

[69] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002s. 3
[70] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 43
[71] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou *Farní kronika České Meziříčí* s. 309
[72] Srov. Tamtéž
[73] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002 s. 15.

vytaženy, o čemž pojednám v dalších oddílech. První deska patří Janu Tamchynovi z Doubravic a na Tošově, který zemřel roku 1623, druhá deska je pak jeho manželky Alžběty Tamchynové, který zemřela roku 1619. Další 3 nalezené náhrobní kameny na sobě nesly pouze erb, nikoliv celou postavu, měly patřit jejich dětem, bohužel tyto kameny se nedochovaly, pravděpodobně byly použity při stavbě[74].

První kámen nového kostela byl položen 27. července roku 1748[75], nemohl však být považován za základní, jelikož nebyl posvěcený. K položení základního kamene tedy došlo až 8. září téhož roku, kdy farnost navštívil opočenský rodák konsistoriální rada a sekretář, c.k. dvorní kaplan a rektor královéhradeckého semináře Jan František Michálek, který z moci své funkce požehnal základní kámen a stavba tak byla zahájena i oficiálně[76].

O průběhu stavby toho bohužel mnoho nevíme, prameny jsou na informace z let stavby 1748-1754 poměrně skoupé, dokonce i pamětní kniha faráře Jana Ignáce Sýkory, který byl očitým svědkem dění při stavbě, nepopisuje žádné podrobnosti o průběhu stavby kostela. Dozvídáme se tedy až o vysvěcení kostela, které provedl 25. listopadu 1752 opět královéhradecký konsistoriální rada Jan František Michálek. Velice zajímavá je informace, že ani po čtyřech letech nebyla stavba zcela dokončena, a byla pouze: *„...dokončena jen do té míry, že bylo možno sloužit zde bohoslužbu.*[77]*“* Stavební práce tedy dále pokračovaly, tak aby nový kostel byl co nejdříve dokončen a mohl tak plně sloužit obyvatelům obce.

Dalším zaznamenaným milníkem bylo vztyčení kříže s makovicí na kostelní věž, ke kterému došlo 12. září roku 1753, tím byla dokončena nová dominanta obce, kamenná hranolová věž, vysoká na tehdejší dobu úctyhodných 46 metrů, která byla viditelná z širokého okolí. Do zvonice věže byl poté dne 25.

---

[74] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 37

[75] Tamtéž, v této pamětní knize a SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 314 je uveden datum 27. 7. 1748, ve stejné kronice na s. 109 je uveden datum 27. 6. 1748, ze stejného zdroje vychází a uvádí tentýž datum i Srov. J. DUŠKA. *Paměti farnosti Meziříčské.* In: Ratibor 5, 1888 s. 174

[76] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 109

[77] *Tamtéž*

září téhož roku, za pomocí rumpálu, pověšen první ze tří zvonů[78]. Další zvony, tzv. sanktusový zvon a umíráček byly poté zavěšeny na menší věžičku na druhém konci kostela.

Stavba nového kamenného farního kostela, zasvěceného sv. Kateřině Alexandrijské, byla dokončena v listopadu roku 1754. V témže roce byly do kostela pořízeny i nezbytné ostatky svatého kříže a částečky kosti sv. Kateřiny. Byly dokončeny vnitřní úpravy kostela a byl postaven nový hlavní oltář s velmi ceněným oltářním obrazem patronky kostela. Bohužel, na informace skoupý farář Jan Ignác Sýkora ani tentokrát neuvedl jméno autora majestátního oltáře[79]. Autorem velkého oltářního obrazu se zlaceným rámem z roku 1754, na kterém je vyobrazena patronka kostela v disputaci s císařem Maxentiem, je rychnovský malíř Jan Antonín Vocásek. Další obrazy, které tento umělec vytvořil a byly určeny pro kostel v Českém Meziříčí, zobrazující martyria sv. Kateřiny, sv. Apoleny a sv. Barbory v kostele nezůstaly a dnes jsou uloženy v depozitáři rychnovského muzea jako anonymní práce[80].

Do kostela 17. listopadu 1755 přibyla i krásná nová kazatelna s přístupem z postranní kaple, která je používána jako sakristie. Kazatelna, stejně jako sochy sv. Kateřiny a sv. Barbory na hlavním oltáři pochází z dílny královéhradeckého řezbáře Františka Deckera. Na spodní části kazatelny jsou dvě mistrovsky vyřezané sochy Mojžíše a sv. Klimenta[81].

Kromě velkého hlavního oltáře, jsou po stranách v kostele i menší oltáře zasvěcené jiným světcům. Nejstarší oltář, pravděpodobně ještě z původního dřevěného kostela je oltář sv. Jana Nepomuckého, který stojí vedle kazatelny. Naproti němu je oltář zasvěcený sv. Janu Křtiteli, který byl pořízen roku 1796 farářem Vítem Dymou u dobrušského řezbáře Bartoše. Část nákladů na tento

---

[78] *Tamtéž* s. 110
[79] *Tamtéž*
[80] Srov. Jiří MACH, *Křesťanství v Podorlicku: (historický vývoj od nejstarších dob až do současnosti)*, Rychnov nad Kněžnou 2000, s. 216
[81] Srov. Ivo, KOŘÁN. *Umění a umělci baroka v Hradci králové část druhá.* In: Umění 19, 1971, s. 160

oltář byla pokryta díky prodeji staré cínové křtitelnice z roku 1558 v podobě sochy Jana Křtitele za 29 zlatých a 24 krejcarů[82].

Nový kostel z cihel a kamene byl dostavěn a plně mohl sloužit obyvatelům obce. Celková doba stavby trvala od 13. května 1748 do listopadu 1754, tedy šest a půl roku. V porovnání s ostatními stavbami obdobných rozměrů stavěných ve stejné době (např. již zmíněný kostel sv. Víta v Častolovicích[83]), stavba trvala téměř dvakrát tak dlouho. Rozměry nově postaveného kostela byly uvedeny takto: délka 124 stop (cca 39m), šířka 44 stop (cca 14m), výška po střechu 60 stop (cca 19m)[84], výška věže 46m[85]. Presbytář je půlkruhově uzavřený a po jeho stranách jsou dvě čtvercové kaple, z nichž je pravá kaple využívána jako sakristie. Kostel byl postaven se třemi portály přímo do lodi a jedním do kaple, ve které je sakristie. Levý portál od márnice byl pravděpodobně někdy ve 20. století zazděn, bohužel se mi nepodařilo vypátrat, kdy přesně k této úpravě došlo. Nad hlavním portálem jsou vyobrazeny kamenné erby donátora stavby kostela Rudolfa Josefa Colloreda z Wallsee a jeho manželky Marie Gabriely ze Starhemberga[86]. Původně byl kostel postaven s 12 okny, 6 oken bylo v lodi, jedno nad portálem, 5 v presbytáři, z toho jedno kulaté, malé přímo proti portálu a 4 velká po stranách presbytáře. Po velké vichřici roku 1796, se však okna v presbytáři rozbila a tak nechal tehdejší farář Vít Antonín Dyma poslední dvě velká okna v presbytáři zazdít[87].

Zvláštností kostela je odstoupení od křesťanských zvyklostí při jeho orientaci. Oproti těmto zvyklostem je presbytář kostela orientován na západ, nikoliv na východ. Důvodem pro tuto nezvyklou změnu bylo s největší pravděpodobností umístění kostela v centru obce, pokud by se dodržel tento starodávný křesťanský zvyk, byl by portál do kostela z druhé strany a lidé by při

---

[82] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 311.
[83] srov. Jiří VÁCLAVÍK, *Častolovice*, Častolovice 2008, s. 127.
[84] Srov. J. DUŠKA. *Paměti farnosti Meziříčské.* In: Ratibor 5, 1888 s. 356. Převody jednotek: Srov. Miloslav BĚLOHLÁVEK *Staré míry, váhy a peníze: (stručný přehled)* Plzeň 1985, s. 10-11.
[85] *České Meziříčí: sborník z dějin a současnosti střediskové obce*. České Meziříčí 1986 s. 31.
[86] Srov. J. DUŠKA. *Paměti farnosti Meziříčské.* In: Ratibor 5, 1888 s. 356., Srov. Příloha č. 4
[87] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 315.

cestě na mši svatou museli obcházet celý kostel. Tato nezvyklá orientace celé stavby otočila průčelí s portálem směrem k hlavní cestě a do centra obce[88].

3.3. Opravy a výzdoba kostela, významné události do r. 1923

Kamenný kostel z roku 1748 prošel do roku 1923 mnoha většími i menšími úpravami a opravami, které formovaly jeho konečnou podobu. Bohužel nejspíše kvůli válkám 18. století a faktu, že farní kronika byla obnovena a dopisována zpětně až v polovině 19. století nemáme do roku 1843 příliš záznamů o dění okolo či uvnitř kostela. Tento fakt však nahrazuje poměrně bohaté dění v druhé polovině 19. a počátku 20. století.

Důkazem, že České Meziříčí v letech 1748-1754 nežilo pouze stavbou kostela, je vztyčení nové sochy Panny Marie 8. Září 1749 z nákladu pozůstalosti prvního faráře znovuobnovené farnosti Petra Antonína Sýkory a zbožných příspěvků od občanů[89]. Socha je dílem velice váženého východočeského sochaře Františka Pacáka, který byl žákem samotného mistra české barokní sochařské tvorby Matyáše Bernarda Brauna. Toto krásné dílo barokního sochařství nese nápis: *„SIne sor De genItrIX ChrIstI tV qVae hosteM gehennae VICIstI nos a praVo serVa et In bono reserVa.*[90]

První zaznamenanou škodou, která musela být opravena, byl úder blesku do věže kostela nedlouho po dokončení stavby kostela 4. července 1755. Živel srazil vrch věže i s makovicí, z okna v chrámu odlétl kus dřeva a dokonce až v sakristii byla poškozena zeď[91]. Další dochovanou zprávou byla již zmiňovaná vichřice v roce 1796, při které bylo rozbito všech pět oken v presbytáři a následně dvě okna zazděna[92].

---

[88] *Tamtéž* s. 314.

[89] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 21

[90] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák s. 74 český překlad nápisu: Bez poskvrny rodičko Kristova, která jsi přemohla nepřítele pekelného, zlého, nás chraň a v dobrém zachovej. Srov. Příloha č. 5

[91] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 45.

[92] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 315.

Kostel však nebyl opravován pouze díky zásahům živelných katastrof, důležitá byla i starost o jeho vzhled, ze strany jeho správců. Například interiér kostela byl v srpnu roku 1843 opraven a zkrášlen na náklady patrona meziříčské farnosti a pána na opočenském panství Rudolfa Josefa Colloredo-Mannsfelda. Pozlacení a malba soch nejen hlavního, ale i postranních oltářů a kazatelny vídeňským dvorním mistrem, jehož jméno však nebylo nikde zaznamenáno, bylo dokončení nynější podoby barokních oltářů a interiéru jako celku[93].

O rok později 22. června byl kostel poměrně důvtipným zlodějem vykraden. Zloděj se v kostele ukryl a po ranní mši se nechal v kostele zamknout, poté sebral dva stříbrné svícny, oltářní přikrývky a pozlacené stříbrné ciborium[94], a když přišla noc, vylomil u postranního vchodu zámek a kostel opustil. Pachatele se bohužel nepodařilo dopadnout, napáchal však škody v minimální výši 30 zlatých[95]. Cínové svícny byly nahrazeny o tři léta později v roce 1847, kdy se nakoupilo rovnou osm nových svícnů a lampa před hlavní oltář v ceně 67zl konv. měny a zároveň byl pořízen nový lustr, který byl zavěšen před hlavní oltář doprostřed kostelní lodi[96].

Varhany jako nedílná součást kostela se své první zaznamenané opravy dočkaly v srpnu roku 1850, kdy byly z majetku školního dozorce naladěny a opraveny píšťaly[97]. Původ varhan a jejich instalace do nově postaveného svatostánku není bohužel nikde v pramenech uveden zaznamenán.

Nepřehlédnutelnou součástí interiéru kostela sv. Kateřiny je 14 obrazů křížové cesty od neznámého autora, které lemují celý kostel, přičemž první a poslední obraz se nachází v přední části presbytáře a zbylé obrazy jsou rozvěšeny podle čísel za sebou po celém obvodu lodi. Tyto nevelké obrazy ve skromných, očíslovaných rámech se zlacenými popisky, byly pořízeny administrátorem Františkem Pecháčkem v roce 1851 za 17 zl. konv. měny. Farář František

---

[93] *Tamtéž* s. 316.
[94] Nádoba na přechovávání hostií (pozn. autora)
[95] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 123.
[96] *Tamtéž* s. 124.
[97] *Tamtéž* s. 126.

Pecháček byl zřejmě dost činorodý člověk, který se o vzezření kostela i jeho nejbližší okolí staral velice příkladně a za doby, kdy byl v úřadě, proběhla spousta oprav a stavebních úprav.

Zajímavé je, že i bývalí, již penzionovaní faráři, kteří v Českém Meziříčí působili, nezapomínali na toto místo a občas darovali menší, či větší finanční obnos určený ke zvelebení, nebo opravě kostela. Příkladem takovéhoto daru bylo 100 zl. od bývalého meziříčského faráře Matyáše Jiskry, za které byly v roce 1853 pořízeny purpurově červené závěsy, které vyplnily prázdná místa za obrazy a sochami hlavního oltáře. Tou samou látkou byl potažen i parapet kazatelny[98]. Díky tomuto doplnění hlavního oltáře došlo k dotvoření jeho celkové podoby, která vydržela až do dnešních dní[99].

Dalším počinem, na kterém se podílel F. Pecháček, bylo pořízení nového kamenného kříže, který nesl pozlacenou podobu ukřižovaného Ježíše Krista, z dílny vamberského kamenosochaře Františka Žídka. Náklady na tuto sochu hradil farář sám, s přispěním několika místních občanů. Posvěcení tohoto díla, které je dodnes k vidění po levé straně průčelí kostela, proběhlo na den sv. Ludmily 16. září roku 1855[100].

Zásadní opravou byla v říjnu roku 1856 oprava střechy na kostele sv. Kateřiny. Tuto práci zajistila pokrývačská firma Červený a Hofman, která si za práci vyúčtovala 40 zl., které farář opět platil ze svých financí. Renovace střechy, oken a stavby okolního plotu se dočkala i budova fary stojící vedle kostela[101]. Hned na jaře následujícího roku došlo k další opravě, když bylo všech sedm kostelních dveří (tři portálová, vstup na kůr, vstup na zvonici, vstup do sakristie a vrata márnice) natřeno fermežovou barvou. Podle dostupných informací dveře od dokončení hrubé stavby kostela v roce 1752 do této doby nebyly natřeny vůbec a již hrozilo jejich ztrouchnivění[102].

---

[98] *Tamtéž* s. 127.
[99] Srov. Příloha č. 6
[100] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 130
[101] *Tamtéž* s. 130-131.
[102] *Tamtéž* s. 326.

Původní dlažba ke vchodu do kostela, která byla nejspíše rovněž bez údržby používána od dokončení stavby kostela, byla v roce 1862 již v nevyhovujícím stavu. Nerovnosti a celkové naklonění této dlažby mělo za důsledek vytvoření louží, které při nepříznivém počasí museli farníci při cestě na mši přeskakovat. Z těchto důvodů byla druhého dubna téhož roku položena nová dlažba, zakoupená opět zdejším farářem v Opočně. Při vykopávání staré dlažby byly znovu objeveny již zmíněné náhrobní kameny Jana Tamchyny z Doubravice a na Tošově a jeho manželky Alžběty, které byly velmi pracně vydobyty z původní dlažby a byly umístěny přede dveře do kostelní lodi, kde zůstaly až do dnešních dnů[103].

Další renovací za úřadování faráře Františka Pecháčka, bylo restaurování všech kostelních obrazů a postranního oltáře sv. Jana Nepomuckého v roce 1863. Malby byly ošetřeny pomocí makového oleje a rámy znovu namořeny, aby získaly černou barvu a pozlacené lišty byly znovu pozlaceny[104]. Následovaly velké opravy zvonových věží kostela z roku 1875. Na věžích byla opravena tzv. lucerna[105] a stříšky, a na velké věži byl sundán kříž s makovicí, který byl nově pozlacen a narovnán[106].

Bohužel jak velké investice do opravy věží, tak investice do oltářů se ukázaly poměrně zbytečné, vzhledem k velkému neštěstí, které potkalo kostel 10. května roku 1877. Toho dne, bylo poměrně velké dusno a parno, ze kterého se vytvořila bouřková mračna, a právě do čerstvě opravené lucerny kostelní věže udeřil blesk, který sjel oknem přímo do kostela, kde díky zlacení oltáře sv. Jana Nepomuckého udeřil přímo do jeho sochy, odtud ho svedla postříbřená holubička na oltáři sv. Jana Křtitele a nakonec výboj blesku zasáhl i pozlacený hlavní oltář. Socha Jana Nepomuckého byla znatelně opálená, stejně jako zlacené a stříbřené části na oltáři sv. Jana Křtitele. Škody na hlavním oltáři byly také značné, blesk

---

[103] *Tamtéž* s. 134.
[104] *Tamtéž* s. 329.
[105] Srov. Radek LUNGA, Jaroslav SOLAŘ, *Kostelní věže a zvonice (kampanologie, navrhování, poruchy, rekonstrukce a sanace)*, Praha 2010, s. 9.
[106] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 331

rozštípl tabernákulum, ožehl rám hlavního oltářního obrazu a potrhal plátna. Lze hovořit o velikém štěstí v neštěstí, že blesk nezaložil požár, který by kostel zcela jistě poničil mnohem více[107]. Opravy tohoto neštěstí byly zajištěny z pojištění, které pokrylo nové pozlacení oltářů a renovaci oltářních soch a ozdob. Jako reakci na úder blesku, nechal starostlivý farář Pecháček (od roku 1881 osobní děkan) opatřit hromosvody roku 1883 malou i velkou věž kostela[108].

Důležitou součástí kostela, jsou od roku 1892 i věžní hodiny. Myšlenka na jejich pořízení ležela v hlavách obyvatel obce již od roku 1884, kdy valné shromáždění meziříčské záložny darovalo na tento účel 200 zl. Zbytek peněz, které byly zapotřebí k pořízení adekvátního hodinového stroje, odkázal ve své závěti meziříčský občan Tobiáš Němeček, který odkázal celou jednu třetinu na kostelní hodiny a obnovu kostelních lavic. Tato částka po zdanění a umoření dluhů dotyčného Tobiáše Němečka vynesla do fondu na pořízení hodin úctyhodných 609 zlatých a 5 krejcarů[109]. Po schválení návrhu patronátním úřadem v Opočně, s podmínkou, že farnost se o hodiny bude starat a zajišťovat jejich chod a že 50 zlatých dá na opravu kostelních lavic. Po zvážení a různých doporučeních byl vybrán hodinář Karel Adamec z Čáslavi, se kterým byla sepsána smlouva o hodinovém stroji i s cimbály a tříletou zárukou za 600 zlatých. Po úpravě místnosti ve věži na konci července, již nic nebránilo instalaci stroje, který byl spuštěn 3. srpna roku 1892[110].

Poslední významnou úpravou interiéru kostela, bylo pořízení nových chrámových varhan[111]. Pořízení kvalitních varhan nebyla levná záležitost, a proto se na ně opět vyhlásila sbírka, ve které se po obci vybralo přes 400 zlatých, když k tomu farnost přidala ze svého účtu ještě 1250 zlatých, mohly být varhany roku 1896 instalovány na kůr[112]. Pouze velké obětavosti místních obyvatel však varhany zůstaly v meziříčském kostele dodnes. Po rekvisici kostelních zvonů

---

[107] *Tamtéž* s. 332.
[108] *Tamtéž* s. 335.
[109] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák s. 48.
[110] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 340.
[111] Srov. příloha č. 7
[112] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák s. 49.

v průběhu první světové války, byla v květnu roku 1918 řada i na cínových píšťalách nedávno pořízených varhan. Nejspíše vědomí, že na takto cennou věc se skládala celá obec, dohnalo k velmi odvážnému činu tři místní občany Václava Marela, Josefa Andrýse a Josefa Chmelíka. Za pomoci tehdejšího faráře Františka Hendrycha se v noci z 8. na 9. května dostali přes sakristii do kostela, pomocí žebříku vylezli na kůr, kde demontovali píšťaly, které pak skryly do podkroví nad boží hrob. Poté na předem určeném místě dveří vyvrtali zámek a dveře otevřeli, tak aby vše vypadalo jako loupež. Pátrání rekvizičních komisařů bylo bezcílné a tak byly namáhavě získané varhany ochráněny před válečnou mašinerií. Všichni „pachatelé" se po ukončení války ke všemu přiznali a 2. listopadu 1918 uvedli varhany do původního stavu[113].

3.4. Zvony

Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v Českém Meziříčí disponoval pěti zvony. Dva zvony byly přelity z původních zvonů zničených při požáru, ve zvonařství Martina Exnera v Hradci Králové, na základě smlouvy z roku 1644. Tato smlouva mezi výše zmíněným litcem a obcí České Meziříčí o zhotovení zvonů pro kostel v Českém Meziříčí zajišťovala Martinu Exnerovi zisk 150 zlatých, libry loje, 30 liber másla, 6 liber vosku[114], 3 kop vajec za ulití velkého zvonu a 15 zlatých za zhotovení malého zvonu. Lhůta na dodání zvonů byla jeho dílně vyměřena na jeden rok, 100 zlatých si výrobce vybral hned, a zbytek mu měl být proplácen dodatečně[115]. Největší zvon, který vážil asi 27 centů, tedy přibližně 1667kg na sobě nesl nápis: *„Tento ° zvon ° gest ° slyt ° odemne ° Martina ° Exnera ° Zwonarze ° w mestie ° Hradcy ° nad ° Labem ° ke cti ° a chwale ° boži ° akupocztiwosti ° swate ° panny ° Katerziny ° k zadussi °*

[113] *Tamtéž* s. 102
[114] Srov. M. BĚLOHLÁVEK *Staré míry,...*, Plzeň 1985, s. 10-11, libra = 513,7504g .
[115] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 43.

Mezrzczkemu ° Leta ° Panie ° 1644[116]" Malý poledník z dílny hradeckého mistra, který vážil 1,5 centu, tedy cca 92,5 kg byl rovněž zavěšen na hlavní věži a nesl nápis: „*Tento zvon gest slyt odemne Martina Exnera w mieste Kralove Hradczy nad Labem. 1634*[117]." Tyto zvony tedy byly přelity přímo pro kostel v Českém Meziříčí, ze starých zvonů, které byly zničeny při požáru okolo roku 1644[118]. Ovšem původní určení nejstaršího, velikostí prostředního zvonu, o hmotnosti okolo 11,5 centů, tedy přibližně 709kg, není zcela jasné. Zvon totiž nesl nápis: „*Letha panie MDCXXXVIII tento zvon gest slit ke cti a chwale Pana Boha a Svatemu Duchu na Horziczkach Duch Bozi naplnil gest wssech okrsslek zemie Mistr Matieg*[119]. Je tedy zřejmé, že tento zvon, ať se již na zvonici do Českého Meziříčí dostal jakkoliv, byl původně určen někam jinam, s největší pravděpodobností do Hořiček u České Skalice, kde se nachází podobně veliký zvon s podobným písmem a stejnou datací. Jak se tento zvon dostal zrovna do Českého Meziříčí, již pravděpodobně nikdy nezjistíme.

Kostel sv. Kateřiny má i sanktusovou věž, na které visí tzv. sanktus, zvon, kterým se zvonilo při mši svaté, při eucharistii[120]. Kronika uvádí, že tento sanktus vážil 80 liber (cca 41kg) a byl snad bez nápisu. Posledním zvonem z té doby byl umíráček o hmotnosti 56 liber (cca 30kg), který na vlastní náklady pořídil v roce 1770 děkan Spiroh[121].

Velký zvon, který fungoval ke svolávání farníků na mše a při různých výjimečných událostech, měl poměrně rušný život. Jednou musel být dokonce přelit, když 22. července 1858 při požáru s ním bylo zvoněno na poplach tak silně, že praskl. Přelití zvonu zařídil farář František Pecháček v dílně královéhradeckého zvonaře Karla Vilhelma Pavla. Za pomoci hostinského Jana

---

[116] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Farní kronika České Meziříčí* s. 319.

[117] Tamtéž, Je pravděpodobné, že uvedení rozdílného roku, bylo chybou zvonaře, kterou bohužel kvůli dnešní neexistenci zvonu a smlouvy nemůžeme bezchybně opravit. Smlouvu datuji podle farní kroniky, která se přiklání k roku 1644.

[118] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 43.

[119] Srov. J. DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské* In: Ratibor 5, 1888, 370,

[120] Srov. Radek LUNGA, Jaroslav SOLAŘ, *Kostelní věže a zvonice (kampanologie, navrhování, poruchy, rekonstrukce a sanace)*, Praha 2010, s. 9.

[121] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Farní kronika České Meziříčí* s. 319, veškeré hmotnosti zvonů, jsou počítány s pomocí tabulek ve srov. M. BĚLOHLÁVEK *Staré míry,...*, Plzeň 1985, s. 10-11

Hofmana byl zvon v dubnu roku 1860 odvezen na povoze do Hradce Králové a poté 28. září téhož posvěcen královéhradeckým biskupem Karlem Boromejským Hanlem. Přelitý zvon vážil opět 27 centů a jeho koruna byla opatřena nápisem: *„Hlásím slávu Bohu na výsosti a zvěstuji pokoj lidem dobré vůle na zemi."* po stranách zvonu pak byly dva nápisy: *„K památce tisícileté příchodu apoštolů slovanských svatého Cyrila a Methoda ku předkům našim přelíti dal zvon tento kněz František Pecháček farář v Meziříčí roku 1860." „Tento zvon pane Bože rač zdařiti obci této meziříčské. Slit jsem r. 1538, ale rozražen volaje o pomoc, když znikl oheň blíž kostela v čísle 151 dne 22. července 1858."*[122]Posvěcený zvon byl rumpálem vytažen na věž téměř o měsíc později, 25. října. Náklady na přelití zvonu, byly 800 zl. r.č., bohužel však nebyly konečné, farář musel za dalších 69 zl. nechat dvakrát zvětšit srdce zvonu z původních 70 liber na 102 liber, aby měl zvon čistý hlas. Díky této zachycené události se tedy můžeme domnívat, že původní zvony pro kostel v Českém Meziříčí, přelité v roce 1644 byly pořízeny v roce 1538, jak uváděl nově přelitý zvon, bohužel přesnější pramenné důkazy o tom nemáme. Paradoxní se může zdát, že po úmrtí faráře Pecháčka 31. března 1885, když se mu na tento zvon zvonilo, utrhlo se jeho srdce, po pádu na zem se rozpadlo na tři kusy a muselo se dát znovu slít[123].

První světová válka znamenala pohromu pro zvony ve farnosti České Meziříčí. Válečné rekvisice byly nekompromisní po celou dobu války a po rekvisicích potravin a dobytka došlo v roce 1917 i ke zrekvírování kostelních zvonů. Kromě sanktusového zvonu, který byl od té doby používán jako umíráček, a nejstaršího prostředního zvonu, byl zrekvírován největší zvon, poledník a umíráček. Mohutný zvon, po kterém je v dnešní zvonici pouze prázdné místo, se naposledy rozezněl 24. února 1917, při pohřbu Anny Marlové. Poté byly zvony shozeny z věže dolů, rozbity a odvezeny do cukrovaru, odkud

[122] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Farní kronika České Meziříčí* s. 328
[123] *Tamtéž* s. 335

byly druhý den odvezeny vlakem k přelití. Finanční náhrada za zrekvírované zvony činila 5836K[124].

Po konci první světové války bylo potřeba zařídit kostelu nové zvony. Proto byla v roce 1923 uspořádána místním farářem Václavem Buřilem sbírka, kdy paní Anna Žďárková se slečnou Emilií Hrdličkovou s úspěchem obcházely domy katolíků v obci a vybíraly příspěvky na zvony. Díky této sbírce byly u broumovské firmy Oktáv Winter objednány 2 zvony – poledník o váze 89kg s obrazem matky boží s děťátkem a nápisem: *„Matko boží, oroduj za nás"* a menší umíráček, který váží 33,5kg a nese nápis: *„Mortuos plango"*[125], které byly přivezeny do Českého Meziříčí na Velký pátek dne 30. března 1923. O dva dny později, na den Vzkříšení, byly oba zvony farářem posvěceny a vytaženy na své místo[126].

---

[124] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák s. 101-102
[125] *Tamtéž* s. 48.
[126] Srov. SOkA Rychnov nad Kněžnou, *Farní kronika České Meziříčí* s. 345.

4. Významné osobnosti spojené s kostelem sv. Kateřiny

4.1. Stavitel – František Kermer

František Kermer se pravděpodobně narodil r. 1710 v Žatci, kde se nejspíše seznámil s pracemi tamního stavitele Josefa Antonína Gentsche[127]. Nejvíce ho však dle I. Kořána ovlivnilo dílo Kiliána I. Dienzenhofera[128]. V Hradci Králové se poté Kermer objevuje podle dochovaných pramenů v roce 1743 již jako vážený stavitel v nejlepších letech, těsně před vrcholem svých tvůrčích sil.

Nejvýznamnějšími církevními stavbami v regionu, kde nelze jeho účast zpochybnit jsou kostely sv. Antonína poustevníka na Novém Hradci[129], sv. Jakuba v Metličanech u Nového Bydžova[130] a velkého kostela sv. Jiří v Kostelci nad Orlicí[131]. Svoji tvorbu však nespecializoval pouze na církevní stavby, pro jejichž realizace byly díky rekatolizačním tlakům v „kacířském"[132] kraji východních Čech, zcela ideální podmínky. Nejvýznamnějšími světskými stavbami je „Dům u Špuláků"[133], na velkém náměstí v Hradci Králové, dále se pak účastnil přestavby staré hradecké radnice a nelze opomenout jeho dům na malém náměstí č. 217 (dnes č. 116), který si upravil a ve kterém žil až do své smrti v roce 1786[134].

Prvním archivně doloženým kostelem, pod kterým je František Kremer podepsán, je kostel sv. Vavřince v Uhřínově pod Deštnou, v Orlických horách na Rychnovsku z let 1752-1754[135]. Ovšem přikloním-li se ve své práci k interpretaci I. Kořána, který označil Františka Kermera jako stavitele kostela sv. Kateřiny

---

[127] Srov. Ivo, KOŘÁN. *Umění a umělci baroka v Hradci králové část druhá.* In: Umění – časopis teorie a dějin umění československé akademie věd (dále jen Umění) 19, 1971, s. 137

[128] Tamtéž

[129] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech A-J.* Praha 1977 s. 461

[130] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech K-O.* Praha 1978 s. 505-506

[131] Tamtéž s. 111-112

[132] Toto označení je použito: Srov. I. KOŘÁN *„Opočenská rebelie" roku 1732,* in: Acta Musei 19, 1970, s. Odkazuje dle mého názoru na přetrvávající centra utrakvistické víry v regionu východních Čech a jejich přetrvávající odolnost vůči rekatolizačním vlivům.

[133] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech A-J.* Praha: 1977 s. 457

[134] Srov. Ivo, KOŘÁN. *Umění a umělci baroka v Hradci králové část druhá.* In: Umění 19, 1971, s. 137

[135] Tamtéž, a také Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech T-Ž.* Praha 1982 s. 136

v Českém Meziříčí, je nutné, abych předpokládal jeho stavitelskou činnost v regionu minimálně o 4 roky dříve, v roce 1748, kdy započala stavba Meziříčského kostela.

Autorství meziříčského kostela připisuje Ivo Kořán právě Františku Kermerovi hned z několika důvodů. Jednak blízkostí jeho působení v regionu, jeho typickým jednoduchým schématem, kterým jsou Kermerovy kostely význačné. Většinou se jedná o jednolodní kostel s oválně zakončeným presbytářem, poměrně bohatým vnějším členěním a věží, tvořící dominantu obce, nad průčelím s portálem kostela. Dalším důvodem je podobnost s kostely v blízkém okolí, které jsou nepochybně dílem tohoto hradeckého stavitele. Jedná se především o kostely sv. Víta v Častolovicích[136], sv. Ondřeje v Třebechovicích pod Orebem[137] a sv. Antonína Poustevníka na Novém Hradci[138]. Především věž a průčelí častolovického kostela je velmi podobné tomu v Českém Meziříčí. S ostatními kostely je podobnost především ve výše zmíněném schématu Kermerových staveb.

Bohužel se stoprocentní jistotou autorství kostela nemůžeme přisoudit Františku Kermerovi, můžeme stejně jako Ivo Kořán vycházet pouze z nepřímých pramenů a hypotéz, které ač jsou jakkoliv přesvědčivé, nemohou mít takovou hodnotu, jako přímý písemný, nebo hmotný pramen. Některé informace o stavebnictví v opočenském panství bychom mohli naleznout v bohužel zatím nezpracovaném a nezveřejněném fondu Opočenský velkostatek[139], ve kterém by měly být i účetní a robotní knihy donátora kostela v Českém Meziříčí, hraběte Rudolfa Josefa Colloreda z Wallsee.

---

[136] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech A-J.* Praha: 1977 s. 175
[137] TÝŽ, *Umělecké památky Čech T-Ž.* Praha 1982
[138] TÝŽ, *Umělecké památky Čech A-J.* Praha 1977 s. 461
[139] Fond se nachází v SOA Zámrsk

4.2. Donátor Rudolf Josef Colloredo z Wallsee

Důležitou postavou byl patron farnosti, opočenský hrabě a donátor kostela sv. Kateřiny hrabě Rudolf Josef Colloredo z Wallsee. Pocházel ze starobylého a poměrně významného rodu Colloredů, kteří mají svůj původ v severní Itálii, kde jim bylo roku 1025 z rukou aquilejského patriarchy svěřeno místohrabství Mels. Ludvík Colloredo působil jako ministr na dvoře Rudolfa II., tudíž vazby na habsburskou korunu a tím tedy i na české země, sahají až před třicetiletou válku. Od Rudolfa II. získali Colloredové uznání společného původu s pány z Wallsee, kteří vymřeli po meči. Uznání pro ně znamenalo i získání dědičného panského titulu v rakouských zemích. Toho samého uznání ve Svaté říši římské se poté dočkali Colloredové 31. července 1591. Jejich vzestup se nezastavil ani v době třicetileté války, kdy díky zásluhám získali roku 1624 říšský hraběcí titul[140].

V zemích koruny České se trvale usadili v již zmiňovaném roce 1635, kdy od císaře Ferdinanda II. odkoupili původně trčkovské opočenské panství. Toto panství začali poměrně záhy rozšiřovat, když skupovali okolní dvory a panství. Jelikož Rudolf Collored byl řádový rytíř a později se stal i velkopřevorem Maltézských rytířů v Čechách, nesměl z těchto důvodů uzavřít závěť. Rozhodl se tedy nově získané opočenské panství ustanovit jako tzv. fideikomis, který je dědičný a nezcizitelný[141].

Další členové rodu dále fideikomis rozšiřovali a získávali do něho mnohá další území. Jedním z nejvýznamnějších příslušníků rodu, který předurčil kariéru i svému synovi Rudolfu Josefovi byl jeho otec, Jeroným. Byl velmi obratným politikem a díky svým schopnostem a kontaktům, se stal nejvyšším dvorským maršálkem. Pro celý rod získal v letech 1711 a 1724 hraběcí tituly jak v českém království, tak v Říši a dědičně mu byla propůjčena hodnost nejvyššího truksase království českého. S manželkou Janou Charlottou hraběnkou Kinskou

---

[140] Milan BUBEN, *Colloredo-Mansfeldové,* In: Střední Evropa: revue pro středoevropskou kulturu a politiku 7(dále jen Střední Evropa), 1991. s. 82.

[141] Srov. A. FLESAR. *Popis historicko-archeologicko-statistický*...Hradec Králové 1895, s. 55.

z Wychnic a Tetowa měl čtyři syny, z nichž nejstarší Rudolf Josef hrabě Colloredo z Wallsee, je i nejdůležitější Colloredo pro moji práci[142].

Hrabě Rudolf Josef Colloredo z Wallsee se narodil 7. července 1706 jako pokřtěný Rudolf Václav Filip Leonard Josef. Již od mládí jeho otec dbal na jeho vzdělávání, především na právnických školách. Právnické vzdělávání bylo podle Jeronýma zcela nezbytné k získání funkcí na panovnickém dvoře[143]. Jeho studia však začala v Miláně, kde získával po boku otce, tamějšího guvernéra, první zkušenosti. Strategie získávání moci pro něho však byla již připravena a tak se kolem roku 1721 přesunul do Vídně, kde se učil v jezuitské koleji. Důležitou událostí pro něho byla korunovace Karla VI. českým králem. Tam získal poprvé možnost se zviditelnit u královského dvora. Podle otcova plánu poté studoval v Salcburku na katolické právnické univerzitě, aby studia zakončil v nizozemském Leidenu[144].

Bohužel dokončit Leidenská studia, ani vyrazit na tradiční kavalírskou cestu mu nebylo dopřáno, jelikož roku 1726 jeho otec zemřel, a tak musel mladý Rudolf Josef vyřídit pozůstalostní řízení, které v tomto případě bylo ztíženo nejen obřím rozsahem majetku Colloredů, ale i dluhy ve výši téměř 460 000 zlatých, které zanechal jeho otec Jeroným[145].

Velmi důležitý krok ve směru své budoucí kariéry učinil Rudolf Josef roku 1727, kdy se oženil s dcerou prezidenta dvorské komory Marií Gabrielou ze Starhemberku. Získal tím mnoho vlivných příbuzných, díky jejichž vazbám se již v roce 1728 stal členem říšské dvorní rady. Po smrti Karla VI. sice jeho kariéra zaznamenala mírnou stagnaci, ale po korunovaci Františka I. římským císařem, se roku 1746 stal říšským místokancléřem a tento titul mu vydržel až do jeho

---

[142] Srov. M. BUBEN, *Colloredo-Mansfeldové,* In: Střední Evropa 7, 1991. s. 85

[143] Srov. Jiří KUBEŠ, *Colloredové z Wallsee a jejich pokus o integraci do prostředí panovnického dvora v habsburské monarchii*, In: Sborník prací východočeských archivů 11, Zámrsk 2007, s. 43

[144] Srov. Jiří KUBEŠ, *Rudolf Josef Colloredo z Wallsee a jeho studium v Salcburku v letech 1723-1725,* In: Šlechtic na cestách v 16. - 18. století, ed. Jiří Kubeš, Pardubice 2007, s. 188

[145] Srov. Jiří KUBEŠ, *Colloredové z Wallsee a jejich pokus o integraci do prostředí panovnického dvora v habsburské monarchii*, In: Sborník prací východočeských archivů 11, Zámrsk 2007, s. 44-45.

smrti[146]. Významnými událostmi v jeho životě, bylo také propůjčení řádu zlatého rouna v roce 1744 a řádu sv. Štěpána v roce 1765. Za své zásluhy a práci u říšského dvora, byl v roce 1763 odměněn ziskem knížecího titulu[147].

Díky svým studiím, byl Rudolf Josef velmi vzdělaný člověk, který mluvil čtyřmi jazyky. Navíc byl velmi zbožný, což dokazuje fakt, že za jeho života se na opočenském panství vystavělo hned několik nových barokních kostelů[148]: v roce 1737 byl postaven kostel sv. Mikuláše v Dobřanech[149], v roce 1741 kostel sv. apoštolů Petra a Pavla v Jeníkovicích[150], již popsaný kostel sv. Kateřiny v Českém Meziříčí z roku 1748[151] a kostel sv. Ondřeje v Třebechovicich pod Orebem byl vystavěn roku 1767[152]. Dalším důkazem jeho vztahu ke katolické církvi, lze spatřovat v zavedení pouti do Vambeřic v roce 1738. Pětidenní pouť o délce přibližně 45km, vedla z Opočna přes Dobrušku, až do polských Vambeřic a poté zase zpět[153].

Tento významný člen celého rodu Colloredů, prožil tedy zajímavý a úspěšný život, který skončil 1. listopadu 1788. S manželkou Marií Gabrielou měl celkem 18 dětí, z nichž pouze 8 přežilo vlastní rodiče. Všechny 4 dcery se mu podařilo výhodně provdat, do rodin vysokých státních úředníků v okolních zemích např. Pálfyové či Schönbornové[154]. Následníkem v rodu Colloredů a zároveň prvním Colloredo-Mannsfeldem se stal nejstarší syn Rudolfa Josefa, František de Paula Gundakar, který byl zároveň i posledním říšským místokancléřem v letech 1789 – 1806.

---

[146] *Tamtéž* s. 45.
[147] Srov. M. BUBEN, *Colloredo-Mansfeldové,* In: Střední Evropa 7, 1991. s. 85.
[148] Srov. A. FLESAR. *Popis historicko-archeologicko-statistický*...Hradec Králové 1895, s. 79.
[149] Srov. E. POCHE, *Umělecké památky Čech A-J.* Praha 1977, s. 276.
[150] *Tamtéž* s. 583.
[151] *Tamtéž* s. 209.
[152] TÝŽ, *Umělecké památky Čech T-Ž*, Praha 1982, s. 86.
[153] Srov. A. FLESAR. *Popis historicko-archeologicko-statistický*...Hradec Králové 1895, s. 80
[154] [154] Srov. M. BUBEN, *Colloredo-Mansfeldové,* In: Střední Evropa 7, 1991. s. 85.

5. Hřbitovy v Českém Meziříčí

5.1. Starý hřbitov vedle kostela

Nedílnou součástí kostela a života v obci vůbec, byl hřbitov rozprostírající se okolo farního kostela. Tento nepříliš rozlehlý hřbitov s márnicí, obehnaný kamennou hřbitovní zdí, byl spádovým hřbitovem pro obce České Meziříčí, Skršice, panské dvory Tošov a Vranov, a myslivnu v Mochově, nikoliv však pro celou farnost. V Rohenicích byl kostel rovněž obehnán hřbitovem, na kterém byli pohřbíváni i obyvatelé nedalekého Slavětína. Králova Lhota disponuje také vlastním hřbitovem, co se týče pohřbívání, je tedy zcela soběstačná[155].

Pomníky na hřbitově byly často velmi krásná umělecká díla z dílen okolních kameníků. V dnešní době jsou bohužel často poničené a z některých lze jen velmi špatně vyčíst informace o nebožtíkovi, kterému byl tento pomník určen. O úrovni zádušní kultury v Meziříčí a přilehlých obcí svědčí kvalita zpracovaných pomníků, krásné sochané pomníky neměli pouze příslušníci vyšších vrstev v obci, ale i rolníci, či řadoví zaměstnanci v místním cukrovaru. Na hřbitově jsou pochováni i někteří místní duchovní, nebo jejich blízcí příbuzní. Posledními pochovanými na starém hřbitově okolo kostela sv. Kateřiny jsou farář Václav Buřil se svými rodiči. Jejich hrobka se nachází u jižní zdi kostela směrem k faře, vedle postranního portálu kostela[156]. Zajímavostí je, že byli pochováni na tomto hřbitově i přes fakt, že se zde již přes 20 let nepohřbívalo. Vedle jejich hrobu se nachází hrob dalšího zdejšího duchovního Jana Jelínka a u hřbitovní zdi jsou pochováni Matěj Jiskra a matka již zmíněného faráře Františka Pecháčka Lidmila[157].

---

[155] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770* s. 13
[156] Srov. Příloha č. 8
[157] Srov. Příloha č. 9

5.2. Nový hřbitov

Jelikož kostelní hřbitov již svojí kapacitou nevyhovoval, byl na základě smlouvy z 18. října 1905 prodán zádušní pozemek o rozloze 5152m^2, který byl zapsán do katastrálních map jako obecní hřbitov[158]. Okolo hřbitova s kapacitou 995 míst, byl postaven cihlový plot a uvnitř kostela zbudována studna, 5m vysoký kamenný kříž a u zadní hřbitovní zdi vystavěna kaple s pitevnou a skladem nářadí[159].

Celkové náklady na zřízení nového hřbitova činily 13 957,57 K, Největší část byla uhrazena obcí České Meziříčí, ale přiměřenou část musela přispět i přilehlá obec Skršice s dvorem Tošovem, jejichž nebožtíci byli rovněž pohřbíváni na novém hřbitově. Evangelická menšina byla rovněž oslovena k finanční účasti na stavbu nového hřbitova, s garancí vlastních vyhrazených míst. Náboženské poměry již byly samozřejmě klidnější, i přes to se evangelická menšina rozhodla nepoužívat obecní hřbitov a nadále zůstat pouze na svém menším evangelickém hřbitově[160].

Stavby na pozemcích nového hřbitova trvaly téměř dva roky, 21. července 1907 byl obecní, římsko-katolický hřbitov vysvěcen, první pohřeb se uskutečnil již 14. září téhož roku a tento hřbitov funguje až do dnešní doby[161].

5.3. Evangelický hřbitov

Evangelická menšina pohřbívala své členy až do poloviny 19. století na katolickém hřbitově okolo kostela. Na základě konkordátu z 18. 8. 1855 uzavřeným Františkem Josefem I. a papežem Piem IX došlo ke zhoršení podmínek pro příslušníky nekatolických církví. Důsledkem toho byli evangelíci farářem Františkem Pecháčkem ze starého hřbitova okolo kostela vykázáni a byli

---

[158] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou. *Farní kronika České Meziříčí* s. 341-342.
[159] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák s. 75.
[160] *Tamtéž*
[161] *Tamtéž* s. 76.

nuceni hledat jiné místo pro pohřbívání. Nejprve se zkusili obrátit na ostatní sbory v okolí, bohužel bez valného úspěchu, jelikož jak sbor v Klášteře nad Dědinou, tak v Mokrém odmítali myšlenku pohřbívání meziříčských nebožtíků[162].

Rozhodli se tedy pro koupi vlastního pozemku poblíž Meziříčí a vybudování hřbitova na něm. Ani toto řešení však nebylo zcela bezproblémové. Farář František Pecháček rozhodně nesouhlasil s vybudováním evangelického hřbitova v celém farním obvodu České Meziříčí a celé jednání s komisí z Opočna, která celý akt založení nového hřbitova musela schválit, pokaždé překazil svým zamítavým postojem. Nakonec byla zavolána komise nikoliv okresní, ale krajská z Hradce Králové, která si pozvala i zástupce evangelické církve z Kláštera nad Dědinou. Tato komise uznala nároky evangelické menšiny a dovolila jim zařídit si hřbitov na předem domluveném místě[163].

Evangelíci tak zakoupili pozemek od sedláka Jana Němečka vedle cesty do Královy Lhoty, který v roce 1859 ohraničili kamennou zdí a zřídili na něm svůj vlastní hřbitov, který využívali evangelíci i z okolních vesnic Skršice, Králova Lhota, Jasenná a Rohenice.[164]

---

[162] Srov. V. SVATOŇ, I. VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle...*, České Meziříčí 2002 s. 20.
[163] Srov. SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí*, kronikář Karel Dvořák s. 76.
[164] *Tamtéž*

Závěr

Ve své bakalářské práci, jsem se zabýval dějinami kostela sv. Kateřiny v Českém Meziříčí a snažil jsem se je zasadit do kontextu dění v samotné obci i v přilehlém okolí. Zabýval jsem se historickými událostmi, které ovlivňovaly vznik kostela i jeho samotnou stavbu. První část práce tedy pojednávala o událostech, které postupně připravily půdu pro investici do stavby velkého kostela a poté i o událostech, které nějak zásadně ovlivňovaly chod obce, a tím zároveň i kostela. Ve druhé části se mi poté podařilo zachytit důvody realizace této sakrální stavby a historii toho, jak postupem času získávala svou nynější podobu. V neposlední řadě jsem také popsal životy dvou nejdůležitějších osob spjatých s kostelem sv. Kateřiny a hřbitov, který byl ještě v minulém století neodmyslitelnou součástí kostela.

Podle mých představ se bohužel nepodařilo získat podrobné informace například o dodávání materiálu na stavbu kostela, či nákladech samotného donátora stavby. Důvodem byla především nedostupnost, k tomuto bádání důležitých, archivních fondů.

Tato práce by mohla vyplnit prostor v publikacích vydaných k dějinám Českého Meziříčí, které však o tak důležité stavbě, jakou je farní kostel neuvádějí nic víc, než jen základní informace.

Literatura a Prameny

Prameny:

Státní okresní archiv Hradec Králové (dále jen SOkA Hradec Králové), Jindřich FRANCEK, Tomáš ŠIMEK, *Biskupský archív HK 1659-1934 I. díl.*

SOkA Hradec Králové, *Sýkora Petr Antonín – Farář v Českém meziříčí*, inv. č. 1957, kt. 85

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou (dále jen SOkA Rychnov n. Kněžnou), *Farní kronika České Meziříčí,* C-0445/1./2.

SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Farní úřad České Meziříčí,* účetní knihy farnosti inv. č. 360, 299/2

SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha obce Meziříčí,* kronikář Karel Dvořák.

SOkA Rychnov n. Kněžnou, *Pamětní kniha Jana Ignáce Sýkory 1746-1770 (Liber memorabilium Parochiae Mesricensis erectus a Joanni Ignatius Sikora curato Mesricensi)*

Literatura:

Alois BEER, *Na vandru,* Praha 1973

Alois BEER, *Památnosti mého podomování,* Hradec Králové 1978

Miloslav BĚLOHLÁVEK, *Staré míry, váhy a peníze: (stručný přehled)* Plzeň 1985,

Milan BUBEN, *Colloredo-Mansfeldové,* In: Střední Evropa: revue pro středoevropskou kulturu a politiku 7, 1991, s. 82-91

České Meziříčí: sborník z dějin a současnosti střediskové obce. České Meziříčí 1986

Josef DUŠKA, *Paměti farnosti Meziříčské,* In: Ratibor 5, 1887, 1888 s. 104-370

Antonín FLESAR, *Popis historicko-archeologicko-statistický okresu Opočenského,* Hradec Králové 1895

Antonín HEJNA. *Opočno: státní zámek a památky v okolí.* Praha 1962

Ivo, KOŘÁN. *Umění a umělci baroka v Hradci králové část druhá.* In: Umění – časopis teorie a dějin umění československé akademie věd 19, 1971 s. 136-185

Ivo KOŘÁN *„Opočenská rebelie" roku 1732,* In: Acta musei reginaehradecensis 19, 1970, s. 93-137.

Jiří KUBEŠ, *Colloredové z Wallsee a jejich pokus o integraci do prostředí panovnického dvora v habsburské monarchii,* In: Sborník prací východočeských archivů 11, Zámrsk 2007, s. 37-63

Jiří KUBEŠ, *Rudolf Josef Colloredo z Wallsee a jeho studium v Salcburku v letech 1723-1725,* In: Šlechtic na cestách v 16. - 18. století, ed. Jiří Kubeš, Pardubice 2007, s. 163-192

Radek LUNGA, Jaroslav SOLAŘ, *Kostelní věže a zvonice (kampanologie, navrhování, poruchy, rekonstrukce a sanace),* Praha 2010

Jiří MACH, *Křesťanství v Podorlicku: (historický vývoj od nejstarších dob až do současnosti)*, Rychnov nad Kněžnou 2000

Václav MATOUŠ, Jiří MACH, *Kronika válek v Podorlicku (2. díl: Selské rebelie, Války 18. století, Napoleonské války, Prusko-rakouská válka 1866)*, Dobruška 2007

František PETERA-ROHENICKÝ, *Památky farního okresu Meziříčského v kraji Hradeckém,* In: Památky archeologické 3, 1859, s. 304-306

Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech A-J.* Praha 1977

Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech K-O.* Praha 1978

Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech P-Š.* Praha 1980

Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech T-Ž.* Praha 1982

August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království českého, díl 2 Hradecko,* Praha 1994

Josef František Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen, darinn alle Städte, Flecken, Herrschaften, Schlösser, Landgüter, Edelsitze, Klöster, Dörfer, wie auch verfallene Schlösser und Städte unter den ehemaligen und jetzigen Benennungen samt ihren Wertwürdigkeiten beschrieben werden,* Prag 1790

Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen, Vierter band, Königgrätzer Kreis.* Prag 1836

Vladimír SVATOŇ, Irena VILIKOVSKÁ, *České Meziříčí v zrcadle dějin a současnosti,* České Meziříčí 2002

Josef VOLF, *Soupis nekatolíků panství Opočenského z r. 1742: (příspěvky k bouři Opočenské r. 1732),* Praha, 1908

Seznam příloh

Příloha č. 1	Žádost o povolení badatelské činnosti s. 1
Příloha č. 2	Žádost o povolení badatelské činnosti s. 2
Příloha č. 3	Žádost o povolení badatelské činnosti s. 3
Příloha č. 4	Rodové erby Rudolfa Colloreda z Walsee a jeho manželky Marie Gabriely ze Starhemberka
Příloha č. 5	Socha Immaculata z roku 1749
Příloha č. 6	Hlavní oltář sv. Kateřiny
Příloha č. 7	Varhany
Příloha č. 8	Hrobka rodiny faráře Václava Buřila
Příloha č. 9	Náhrobní kámen faráře Matyáše Jiskry se zmínkou vedle ležící Lidmily Pecháčkové
Příloha č. 10	Náhrobní kámen Alžběty Tamchynové
Příloha č. 11	Náhrobní kámen Jana Tamchyny
Příloha č. 12	Zvon kostela sv. Kateřiny z roku 1538
Příloha č. 13	Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské s farou, foceno ze severu
Příloha č. 14	Průčelí kostela sv. Kateřiny

BISKUPSTVÍ KRÁLOVÉHRADECKÉ
Velké náměstí 35
CZ – 500 01 Hradec Králové
fax: 495 512 850
telefon: 495 063 673
e-mail: pamatky@bhk.cz

Doplňte adresu pro zaslání souhlasu:

Jakub Černý
Bož. Němcové 10
České Meziříčí
51771

Žádost o povolení badatelské činnosti

Vyplní Biskupství královéhradecké

Souhlas s badatelskou činností

Biskupství královéhradecké souhlasí, aby níže uvedenému žadateli byla za uvedených podmínek a za uvedeným účelem umožněna badatelská činnost zahrnující:

- návštěvu a prohlídku památky — ~~ano~~ / ne
  povolení se vztahuje k poř. č.: 1
- pořízení fotodokumentace — ~~ano~~ / ne
  povolení se vztahuje k poř. č.: 1
- nahlédnutí do příslušné dokumentace NPÚ — ~~ano~~ / ne
  povolení se vztahuje k poř. č.: 1

V Hradci Králové dne: 1. 4. 2013
Čj.: BHK – 1561/2013

Mons. Josef Socha, generální vikář

Podmínky stanovené pro realizaci badatelské činnosti:

1. Doba platnosti tohoto souhlasu je 3 měsíce ode dne jeho vydání s možností prodloužení na základě souhlasu Biskupství královéhradeckého.
2. Termín návštěvy je nutno předem dohodnout se zástupcem vlastníka objektu, tj. s duchovním správcem příslušné farnosti.
3. Prohlídka předmětu badatelské činnosti bude probíhat za přítomnosti duchovního správce příslušné farnosti nebo jím pověřené osoby.
4. Žadatel se prokáže duchovnímu správci příslušné farnosti občanským průkazem a tímto souhlasem.
5. Fotodokumentace smí být pořizována pouze v rozsahu odpovídajícím předmětu badatelské činnosti. (Smí být fotografována pouze díla, která jsou přímo předmětem badatelské činnosti; v případě, že předmětem badatelské činnosti je architektura objektu, nesmí být pořizovány detailní záběry mobiliáře.)
6. Pořízená fotodokumentace smí být použita pouze pro badatelské účely, bez souhlasu zástupce vlastníka a Biskupství královéhradeckého nesmí být publikována ani jinak zveřejňována.
7. Příslušná farnost a Biskupství královéhradecké obdrží po dvou výtiscích písemného výstupu badatelské práce, včetně pořízené fotodokumentace (možno v elektronické podobě), a to nejpozději v termínu uvedeném jako předpokládaný termín ukončení badatelské činnosti (v případě nepublikovaných prací je možné předat jejich kopie či záznam v elektronické podobě).

Příloha č. 1

Vyplní žadatel

Žadatel
Příjmení, jméno, titul: Černý, Jakub
Adresa trvalého bydliště: Bož. Němcové 10, České Meziříčí
Datum a místo narození: 14. 10. 1987, Opočno (Okr. Rychnov n. Kněžnou)
Číslo, místo a datum vydání občanského průkazu: 200224625, Dobruška, 27. 02. 2012
Telefon: 776639257
E-mail: jakub.cerny@uhk.cz
Instituce:[1] Univerzita Hradec Králové

Fotograf[2]
Příjmení, jméno, titul:
Adresa trvalého bydliště:
Datum a místo narození:
Číslo, místo a datum vydání občanského průkazu:
Telefon:
E-mail:
Instituce:

Účel a téma badatelské činnosti: Historie kostela sv. Kateřiny v Českém Meziříčí

Písemný výstup badatelské činnosti:[3] **Bakalářská práce**

Předpokládaný termín ukončení badatelské činnosti (měsíc, rok): 05/2013

Badatelská činnost bude zahrnovat:[4]
☒ návštěvu a prohlídku památky
☒ pořízení fotodokumentace
☐ nahlédnutí do příslušné dokumentace NPÚ

Předmět badatelské činnosti:[5]
Pro lokality, resp. objekty náležející do správy jedné římskokatolické farnosti je možné využít jediný formulář.[6]

1. Objekt:[7] České Meziříčí, Farní kostel sv. Kateřiny
   Předmět:[8] Celkové záběry interiéru, varhan, oltářů, zvony
   Předpokládaný počet pořízených fotografií: 35

2. Objekt:
   Předmět:
   Předpokládaný počet pořízených fotografií:

3. Objekt:
   Předmět:
   Předpokládaný počet pořízených fotografií:

4. Objekt:
   Předmět:
   Předpokládaný počet pořízených fotografií:

Příloha č. 2

1. Žadatel svým podpisem stvrzuje, že
a) byl seznámen s citlivými informacemi, a podle toho s nimi bude nakládat;
b) zachová mlčenlivost o skutečnostech, které slouží k ochraně kulturních památek;
c) zachová mlčenlivost o hodnotě dokumentovaných kulturních památek;
d) je si vědom hmotných i trestních postihů, poruší-li svůj závazek.

2. Žadatel svým podpisem dále stvrzuje, že byl seznámen se všemi podmínkami, při jejichž splnění se badatelská návštěva v sakrálních objektech církevních subjektů královéhradecké diecéze může uskutečnit, a zavazuje se je dodržet. Nedodržení těchto podmínek, zvláště zachování piety místa a pokynů zástupců římskokatolické farnosti může být důvodem k odvolání svolení k fotografování.

3. Žadatel se rovněž zavazuje, že pořízené fotografie využije výlučně k shora uvedeným účelům.

4. Žadatel prohlašuje, že všechny uvedené informace jsou pravdivé.

Datum a místo podpisu: v Českém Meziříčí 17. 3. 2015

Podpis žadatele

Vyplní příslušná římskokatolická farnost

Římskokatolická farnost souhlasí, aby uvedenému žadateli byla za uvedených podmínek a za uvedeným účelem umožněna badatelská činnost.

Poznámky:

Datum a místo podpisu:

Podpis statutárního zástupce
a razítko ŘkF

Vyplněnou, podepsanou a statutárním zástupcem příslušné římskokatolické farnosti odsouhlasenou *Žádost o povolení badatelskou činnosti* ve dvojím vyhotovení zašlete poštou včetně potvrzení o studiu či zaměstnání v příslušné instituci na adresu:

Biskupství královéhradecké
Velké náměstí 35
500 01 Hradec Králové

Rovněž přiložte vyplněný a podepsaný formulář *Souhlas se zpracováním osobních údajů*,[*] který je k dispozici na www.bihk.cz

Do řízení o povolení badatelské činnosti budou brány pouze řádně a ve všech polích vyplněné formuláře.

Upozornění: *Souhlas s badatelskou činností* nenahrazuje *Souhlas s publikační činností*.

[*] Pokud v rámci jednoho projektu zasíláte více *Žádostí o povolení badatelské činnosti*, stačí vyplnit a podepsat pouze jeden tiskopis *Souhlas se zpracováním osobních údajů*.

Příloha č. 3

Příloha č. 4

Příloha č. 5

Příloha č. 6

Příloha č. 7

Příloha č. 8

Příloha č. 9

Příloha č. 10

Příloha č. 11

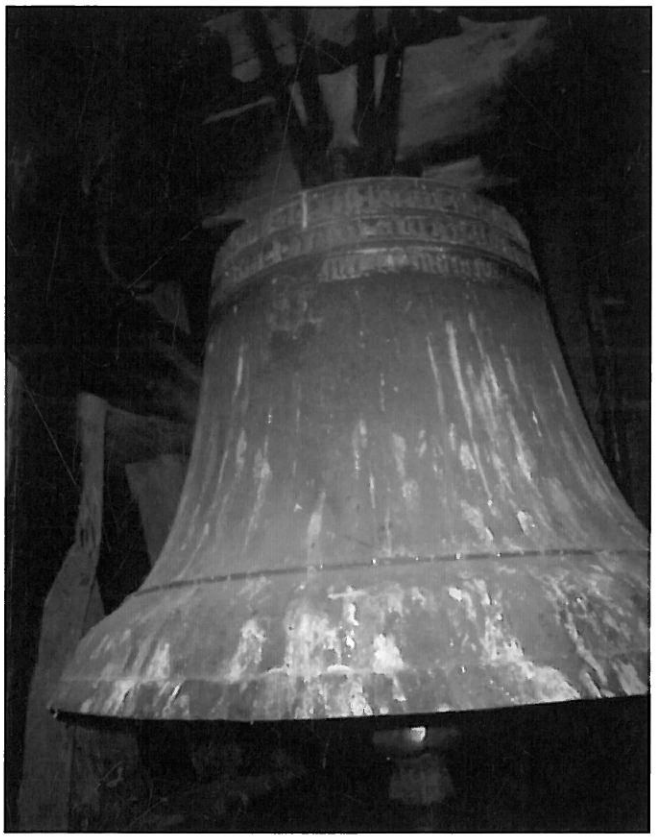

Příloha č. 12

Příloha č. 13

Příloha č. 14